

GÜMRÜK İŞLEMLERİNE TABİ TUTMADAN ÜLKEYE EŞYA SOKMA SUÇU ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON THE CRIME OF SMUGGLING
THE GOODS INTO THE COUNTRY

Batuhan AKTAŞ*

Özet: Devletin, dış ticaret ve iç pazarda uygulamaya çalıştığı ekonomi politikalarını korumaya yönelik geliştirdiği suç siyasetinin önemli araçlarından biri de kuşkusuz Kaçakçılıkla Mücadele Kanunudur. Bu amaçla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanuna uyum çalışmaları sırasında 2007 tarihli 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiş; ancak söz konusu Kanun, 6455 ve 6545 sayılı Kanunlarla önemli değişikliklere uğramıştır. Bu kapsamda Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. maddesinde yer alan kabahatler ayrı bir kanunun – 4458 s. Gümrük Kanunu – bünyesine alınmış, ilgili maddede yalnızca kaçakçılık suçları düzenlenmiştir. Bu suçlardan biri olan ve çalışmanın konusunu oluşturan, Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın Ülkeye Eşya Sokma suçu ise 3. maddenin ilk fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Çalışmada, son değişiklikler çerçevesinde ilgili suç ve bu suç bağlamında kaçakçılık suçlarının genel yapısı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kaçakçılık suçları, Gümrük İşlemleri, Ülkeye Eşya Sokma, Gümrük Kapılar Dışından Eşya Sokma, 5607 sayılı Kanun

Abstract: One of the most important means of the crime politics developed by the State to protect the economy policies that it tries to implement in foreign trade and domestic market is undoubtedly the Anti-Smuggling Law. For this purpose, during the studies of harmonization with New Turkish Penal Code No. 5237, the Anti-Smuggling Law No. 5607 of 2007 entered into force but was significantly amended by the Laws No. 6455 and 6545. In this context, the misdemeanours listed in the Article 3 of the Anti-Smuggling Law were incorporated into another law and the said article became to regulate only the smuggling crimes. The crime of smuggling the goods into the country, which is one of these crimes and represents the subject of this study, is provided for in the first paragraph of the Article 3. The study will investigate the relevant crime and the general structure of the smuggling crimes in the context of this crime within the framework of the latest changes.

Keywords: Smuggling crimes, Customs Procedures, Smuggling the Goods into the Country, Smuggling Goods from the outside of the Customs Gates, Law No. 5607

* Marmara Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

GİRİŞ

Dış ticaretin gerilemesine, yurda izinsiz giren eşyanın iç ticareti olumsuz yönde etkilemesine ve tüm bunların yanında devletin önemli gelir kaynaklarından olan gümrük vergilerinin tam olarak alınamamasına neden olan kaçakçılık fiilleri, hemen her devlette suç olarak düzenlenmiştir.¹ Türk hukukunda da kaçakçılıkla mücadele, 1932 yılında kabul edilen ve uzun süre yürürlükte kalan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine dair Kanun ile başlamış daha sonrasında çağın gelişimlerine ayak uydurmak ve kaçakçılıkla etkin mücadele edebilmek adına 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kabul edilmiştir.² 4926 s. Mülga Kanununun ise ömrü çok uzun süreli olmamış, 2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na uyum çalışmaları sırasında yerini 2007 tarihli 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na bırakmıştır.

¹ Kaçakçılık suçları, diğer ülkelere nazaran Türkiye açısından ayrı bir önem arz etmektedir. İç pazar ekonomisi zaten yabancı kaynaklı mallar ile mücadele eden ülkemizde bir de bu malların daha ucuza kaçak olarak yurda girmeleri, gelişme sürecindeki ekonominin iyice gerilemesine sebep olmaktadır. Bir de buna kaçakçılığın yoğun olarak yapıldığı bölgelerdeki insanların bu fiilleri nerdeyse suç olarak değil de günlük yaşamın bir parçası şeklinde görüp hayatlarına dâhil etmeleri eklenince kanunla sağlanmaya çalışılan hukuk düzeni ve barışı bir türlü gerçekleştirememektedir. Tüm bunların yanında, kaçakçılık suçlarından yararlanan kesimlerin büyük bir çoğunluğunu yasa dışı örgütler oluşturmaktadır. Kaçakçılıkla mücadele etmek günümüzde yalnızca devletin ekonomik giderlerini korumak için değil ayrıca bundan yararlanan yasa dışı terör örgütlerinin maddi güçlerini ortadan kaldırmak açısından da önemlidir. Ancak bunun için yapılması gereken kaçakçılıkla mücadele kanunundaki suçların cezalarını ağırlaştırmak değil kaçakçılığın yoğun olarak yapıldığı kısımlarda etkin tedbirler almaktır. Bunun en güzel açıklamasını Sahir Erman, kitabının ön sözünde şu şekilde yapmaktadır: "... Hâlbuki genellikle suçlarla ve özellikle ekonomik suçlarla mücadele konusunda, ceza en son başvurulması gereken bir silahtır. Buna varıncaya kadar alınması gereken birçok idari, mali, iktisadi ve hukuki tedbirler mevcuttur. Ne var ki, bu tedbirlerin alınması ve meyvelerini vermesi masraflı ve zahmetli yoldur; bilgi, sabır, devamlılık ve istikrar ister. Cezaları arttırmak ise masrafsız, kolay ve çabuk yoldur ve kanunkoyucular, çok kere, bu ikinci yolu seçerler. Ancak her kolay, zahmetsiz, çabuk iş gibi, bu yolda umulan neticeyi vermez..." Sahir Erman, Kaçakçılık Suçları – Ek 1 1982-1983, İstanbul, 1984, s. III.

² 4926 sayılı Kanunun kabul edilmesinin arkasında yatan neden, 1932 tarihli bir kanunun artık çağın gerisinde kaldığı, onun yerine daha güncel, ticaretin önünü açan ve kaçakçılıkla etkin bir mücadele içine girebilecek bir kanun getirme düşüncesidir. Ayrıca 4926 sayılı Kanunun genel gerekçesi için bkz. Erdener Yurtcan, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, İstanbul, 2004, s.13 vd.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda, 4926 sayılı Kanunun aksine kaçakçılık suçlarına ilişkin cezalar artırılmış, "ekonomik suça ekonomik ceza" ilkesinden uzaklaşarak hapis ve adli para cezaları birlikte öngörülmüştür. Bunun yanı sıra, 4926 sayılı Kanundan farklı olarak suçlar ve cezalar aynı madde (m. 3) altında toplanarak daha sistematik bir görünüm elde edilmiştir. Kanunun amacı ise mülga Kanuna paralel olarak, kaçakçılığı önlemek, izlemek ve araştırıp ortaya çıkarmak için yapılacak işlemlerin usul ve esaslarını düzenlemek şeklinde ifade edilmiştir.

5607 sayılı Kanun, 2007 tarihinde kabulünden bu yana çeşitli kanunlarla değiştirilmiştir, bu değişikliklerin en önemlileri, 2013 tarihli 6455 sayılı Kanun ile 2014 tarihli ise 6545 sayılı Kanunla gelen düzenlemelerdir.^{3 4} Bu düzenlemelerle beraber, petrol ve akaryakıt mevzuatında yer alan kaçakçılık fiilleri 5607 sayılı Kanun kapsamına alınmış, bununla beraber kaçakçılık kabahatleri ise ayrı bir kanunun bünyesine aktarılmıştır. Nitekim 5607 sayılı Kanunun son halinde kaçakçılık suçu teşkil eden fiiller, "Kaçakçılık Suçu" başlığı taşıyan 3. maddenin altında tek tek sayılmıştır. Bu sayılanlar dışındaki fiilleri kaçakçılık suçu sayarak, söz konusu Kanunun uygulanması ise kanunilik ilkesi gereği mümkün olmayacaktır. İkinci bölümde kaçakçılık suçlarının benzer diğer suçlarından farkları detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer alan kaçakçılık suçlarının hepsinin suç genel teorisine uygun olarak akademik bir makalede incelenmesi oldukça zor olduğu gibi, böylesine bir uğraşı, makale formatına da aykırıdır. Bundan dolayı, çalışmada yalnızca 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fırcasında düzenlenen "Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu" incelenecektir. Ancak öncesinde konunun daha iyi anlaşılabilmesi aynı zamanda okuyucu açısından da kaçakçılık suçlarına ilişkin genel bir çerçeve oluşturulabilmesi adına, kaçakçılık suçu kavramından, bu suçun benzerlerinden ve ilgili Kanunun üzerinde yapılan değişikliklerden kısaca bahsedilecektir.

³ 28/03/2013 kabul tarihli 6455 sayılı Gümrük Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun RG: 28615.

⁴ 18/06/2014 kabul tarihli 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun RG: 29044.

I. KAÇAKÇILIK SUÇU KAVRAMI

Kaçakçılık suçlarının genel yapısına bakıldığında, esasen hem mülga 4926 sayılı Kanun hem de 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu döneminde belli fiillerin kaçakçılık suçu olarak değerlendirildiği görülmektedir.⁵ Söz gelimi bu fiiller, ithali veya ihracı yasak bir eşyanın ülkeye sokulması veya ithali yahut ihracı mümkün bir eşyanın ödemesi gereken zorunlu gümrük vergilerini ödememek adına gümrükten kaçırılması şeklinde ortaya çıkmaktadır⁶. Ancak günümüzde bu fiillerin çeşitlendiğini ve daha kapsamlı olarak Kanunlarda düzenlendiğini söylemek mümkündür. Buna örnek olarak, kaçakçılık suçları arasında eşyanın ülkeye izinsiz sokulmasının yanında izin dâhilinde ülkeye sokulan eşyanın amacı dışında kullanılması da sayılmaktadır.⁷ Keza, ihraç edilmeyen bir eşyayı sırf ihraç edilmiş gibi göstererek bir takım teşvik ve sübvansiyon alanlarda yine Kaçakçılık Kanununa göre sorumlu olacaktır.⁸

Günümüzde ticaretin küreselleşmesi ve çeşitli şekillerde icra edilmesi göz önüne alınırsa kaçakçılık suçu başlığı altında tek bir tanımın

⁵ Kaçakçılık fiili sözlükte; Bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret veya vergi vermeden, düzen kullanarak yasalarca alım satımı yasak edilen nesnelere yurda sokma, yurttan çıkarma, gizlice alıp satma ve bundan bir kazanç sağlama eylemi şeklinde tanımlanmıştır. Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d8a0773f2ba3.81428711 (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

⁶ Doktrinde Danışman, kaçakçılık suçlarını, ekonomik suç olarak görülen gümrük veya gümrük dışı yollardan ithal veya ihraç edilen ya da bizzatli suç eşyasının konusunu oluşturduğu eylemler olarak tanımlamıştır. Mustafa Danışman, Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kaçak Petrol ve Ulusal Marker, Güncelleştirilmiş ve Geliştirilmiş, 3. Bası, Ankara, 2014, s. 21.; Aydın ise kaçakçılık kavramını kısaca devletin yasalarında öngörmüş olduğu kurallara aykırı olarak bir şeyin yurtdışına çıkarılması veya yurda sokulması şeklinde tanımla yoluna gitmiştir. Murat Aydın, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları (Doktora Tezi), Konya, 2011, s. 6. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında gümrük kaçakçılığını şu şekilde tanımlamıştır: "Yurda sokulması veya yurt dışına çıkarılması yasak olan şeyleri yasa dışı yollardan yurda sokma veya yurttan dışarı çıkarma yahut girmesi ve çıkması serbest ve fakat gümrük vergisine tabi malları vergi vermeden yasa dışı yollardan yurda sokma veya yurttan çıkarma ve bu fiillere teşebbüs etmektir. Diğer bir deyişle, Kaçakçılık ve Gümrük Kanunlarıyla tespit edilmiş politikanın ve elde edilmesi öngörülen hedeflerin gerçekleşmesini güçleştirdiği kabul edilen fiil ve hareketlerdir." YCGK. E. 2000/7-3, K. 2000/32 T. 22.02.2000 http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_7_3.php#axzz3jXfj1nWr (Erişim Tarihi: 17.03.2015).

⁷ 5607 sayılı KMK m. 3/6.

⁸ 5607 sayılı KMK m. 3/9.

yapılması ise oldukça zordur. Buna rağmen, kaçakçılık suçları; ülkeye sokulması veya ülkeden çıkarılması yasak olan eşyaları ülkeye sokmak veya ülkeden çıkarmak veya gümrük vergisine tabi eşyaları sırf bu vergiyi ödememek için yasa dışı yollardan ülkeye sokma veya çıkarmak yahut devletin öngördüğü ekonomik politikalara zarar verecek şekilde ülkeye eşya sokmak şeklinde tanımlanabilir^{9 10}.

Çalışmanın konusunu oluşturan, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu ise yukarıdaki tanımda kendine yer bulan, klasik kaçakçılık suçlarından biridir. Söz konusu suç, 4926 sayılı Mülga Kanun döneminde de kaçakçılık suçu olarak kabul edilmiştir.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda düzenlenen suçlar niteliği itibariyle ekonomik suçlar arasında sayılmaktadır.¹¹ Bunun nedeni, bu

⁹ Muhammet Tokgöz, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçaklığı Suçları (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2005, s. 11 Kanaatimce de gümrük kaçakçılığı suçları, mevzuat hükümlerine aykırı olarak bir maddenin, ürünün veya değerın ülkeye sokulması veya ülkeden çıkarılması olarak kabaca tarif edilebilir. Ancak gelişen ve büyüyen ticari faaliyetler sonucu yapılan bu tanımın yetersiz kaldığı belirtmek gerekir.

¹⁰ Dünya Gümrük Örgütü ise kaçakçılığın tanımını; "Ticari eşya sevkiyatı üzerindeki vergi, resim ve harçları ödemedi kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, ticari eşya için uygulanmakta olan yasaklama, sınırlama ve kısıtlamalardan kaçınmak veya buna teşebbüs etmek, herhangi bir vergi iadesi, sübvansiyon veya ödemeyi haksız yere almak veya buna teşebbüs etmek, iş hayatında meşru rekabet ilke ve uygulamalarını zedeleyici haksız ticari avantaj elde etmek veya buna teşebbüs etmek amacıyla gümrüklerin uygulanmasından sorumlu olduğu kural koyucu ve düzenleyici mevzuat hükümlerinin herhangi bir şekilde ihlali kaçakçılık sayılır." şeklinde yapmıştır. Mustafa Yaşar, "Dünya Gümrük Örgütüncü Benimsenen Kaçakçılık Tanımı", *Gümrük Dergisi*, Sayı:42, 2010, s.42.

¹¹ Ekonomik suç kavramı, Anglo-Amerikan Hukuku'nda "Occupational Crime (Meslekle ilgili, İş ile ilgili Suçlar), Fransız Hukuku'nda ise "Criminalite d'affaires (Ticaret veya Sanayi Suçları)" olarak tanımlanmıştır. Bu iki hukuk düzeni arasındaki fark yalnızca kavramın farklı olmasından kaynaklanmamaktadır, aynı zamanda Anglo-Amerikan Hukukunda ekonomik suç, toplumsal ve ekonomik ilişkilerde bulunması gereken güven, itimat gibi unsurları ihlal eden eylemlerdir. Fransız düşüncesinde ise iş ve ticaret hayatı ile ilgili işlenen tüm suçlar açısından ekonomik suç sınıflandırılması yapılmaktadır. Ayrıca 12 Şubat 1981 tarihli Avrupa Konseyi raporunda ekonomik suçlar sayılış ve 13. maddede gümrük suçlarına da yer verilmiştir. Konsey raporunda sayılan suçlar: 1. Kartel suçları; 2. Çok uluslu şirket ve teşebbüsler tarafından ekonomik durumun kötüye kullanılması ve hileli uygulamalarda bulunulması; 3. Milletlerarası örgütler veya devletçe tahsis edilmiş olan fonların zimmete geçirilmesi veyahut hileyle ele geçirilmesi; 4. Bilgisayar suçları (verilerin, sırların ihlali gibi); 5. Hayali Şirketler teşkili; 6. Bilançoların tahrifi, uydurulması, muhasebe tutulması yükünün ihlal; 7. Şirketlerin Sermaye ve Ticari durumları hakkında hile yapması; 8. İşçilerin sağlık ve güvenliklerine ait normların ihlali; 9. Alacaklılar Aleyhine Hileler; 10. Tüketiciler

suçların arka planında yer alan hukuki menfaatin, devletin ekonomik giderlerinde yaşanacak kaybın önüne geçilme isteğidir. Diğer bir nedeni ise suçun konusunun, eşya, yani ekonomik değeri olan bir obje olmasından kaynaklanmaktadır.

II. KAÇAKÇILIK SUÇLARININ BENZER SUÇLARDAN FARKLARI

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer alan kaçakçılık suçlarının, diğer kanunlarda "kaçakçılık" ibaresi ile birlikte düzenlenen suçlardan farkının ortaya konması önemlidir. Söz gelimi; 6136 sayılı Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun'da yer alan "Silah Kaçakçılığı", 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen "Vergi Kaçakçılığı" ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmesi lazım gelen "Uyuşturucu Veya Uyarıcı Madde İmal Ve Ticareti" suçları, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun kapsamında değildir. Bunun nedeni söz konusu suçların özel olarak düzenlenmiş olmasıdır.^{12 13}

Kanun koyucu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesi; *"Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır"* hükmü ile uyuşturucu ve uyarıcı madde kaçakçılığı yapan kişiler açısından cezayı, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda öngörülen cezalardan çok daha ağır bir şekilde belirlemiştir.¹⁴ Bunun arkasında yatan neden, kaçakçılık suç-

Aleyhine Suçlar ; 11. Haksız rekabet (tüketiciyi aldatan reklamlar); 12. Mali suçlar ve girişimcilerin sosyal yükümlerden kaçınması; 13. Gümrük suçları (gümrük görevlerinden kaçınma, kontenjan limitini ihlal etme); 14. Para ve Döviz suçları; 15. Banka ve Borsa Suçları; 16. Çevreye karşı işlenen suçlar. "Ekonomik Suçlar ve Ceza Kanunu Öntasarısı Sempozyumu", İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 1987-19, İstanbul, 1987, s. 19 vd., Avrupa Konsey raporunun orijinal metni için bkz. https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/R%2881%2912%20on%20economic%20crime_EN.pdf (Erişim Tarihi: 17.03.2015).

¹² Gümrük kaçakçılığı suçlarının, vergi kaçakçılığı suçlarından farkı için bkz. Şükür Kızılot/Zuhal Kızılot, Kaçakçılık Suçları ve Naylon Fatura İhtilafları, Ankara, 2011, s. 519 vd.

¹³ Gümrük kaçakçılığı suçlarının, uyuşturucu veya uyarıcı madde ithal etme suçundan farkları için bkz. Aydın, s.93 vd.

¹⁴ 18 Haziran 2014 tarihli 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı imal ve ticareti suçu hakkında öngörülen cezalar ağırlaştırılmış ve bunun nedeni 6545 sayılı Kanunun genel gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır: "...uyuşturucunun aile ve

larında korunan hukuki değeri devletin ekonomisi ve itibarı oluşturmakta iken, uyuşturucu veya uyarıcı madde kaçakçılığında bunların yanı sıra kamu düzeninin ve sağlığının da ciddi şekilde zarar görme tehlikesinin bulunmasıdır.¹⁵

6136 sayılı Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun'un 2008 tarihli 5728 sayılı Kanun'la değişik 12. maddesine göre "Her kim bu Kanunun kapsamına giren ateşli silahlarla bunlara ait mermileri ülkeye sokar veya sokmaya kalkışır veya bunların ülkeye sokulmasına aracılık eder veya bunları 29/6/2004 tarihli ve 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun hükümleri dışında ülkede yapar veya bu suretle ülkeye sokulmuş ve ülkede yapılmış olan ateşli silahları veya mermileri bir yerden diğer bir yere taşır veya yollar veya taşımaya bilerek aracılık eder, satar veya satmaya aracılık ederse veya bu amaçla bulundurursa beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve beşyüz günden beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır" hükmü le silah kaçakçılığı suçuna yer vermiştir.¹⁶ Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamında düzenlenen kaçakçılık suçları ile silah kaçakçılığı suçundaki temel fark, kanun koyucunun her iki suç açısından farklı hukuki menfaatleri koruma arzusudur. Bundan dolayıdır ki; vergi kaybının ötesinde kamu düzeninin ciddi şekilde bozabilecek silah kaçakçılığı suçunu ayrı bir kanunla düzenlenmiş ve gümrük kaçakçılığı suçundan daha ağır cezalandırılmıştır.^{17 18}

iş yaşamına, çocuklara ve bağımlının fiziksel ve ruhsal sağlığına verdiği zararların tarifi ve telafisi mümkün değildir. Bu çerçevede, Anayasanın "Ailenin korunması ve çocuk hakları" başlıklı 41 inci maddesinde, Devlete çocukların korunması için gerekli tedbirleri alma; "Gençliğin korunması" başlıklı 58 inci maddesinde ise, gençleri uyuşturucu maddelerden, suçluluk ve benzeri kötü alışkanlıklardan korumak için gerekli tedbirleri alma görevi verilmiştir. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile kullanma suçlarıyla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla Türk Ceza Kanunu'nun 188, 190 ve 191 inci maddelerinde yapılan değişikliklerle, bu suçlar için belirlenen cezalar bir miktar artırılmakta ve uyuşturucu ve uyarıcı madde kullananlar hakkında uygulanan tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri daha etkin hale getirilmektedir." TBMM, Dönem:24, Yasama Yılı:4, Sıra Sayısı: 592, s. 10.

¹⁵ Tokgöz, s. 18.

¹⁶ Yargıtay'ın yıkıcı, öldürücü alet, barut ve benzeri malın naklini, ithalini veya imalini 1918 sayılı eski Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun kapsamında kaçakçılık fiili olmadığını belirtmiştir. 7. CD. E.1980/6929, K. 1980/6931, 26.12.1980, Sahir Erman, Kaçakçılık Suçları - Ek 1, s. 173 vd.

¹⁷ Sahir Erman, Ticari Ceza Hukuku Cilt IV - Kaçakçılık Suçları, İstanbul, 1981, s. 782.

¹⁸ 6136 sayılı Kanun'un 16. maddesi "Bu Kanunun kapsamına giren suçlarda Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz."

Eski eserlere ilişkin olarak kaçakçılık suçu ise 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda düzenlenmiştir. 2863 sayılı Kanun'un 32. maddesi *"Yurt içinde korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları yurt dışına çıkarılamaz. Ancak, milli çıkarlarımız dikkate alınarak, bunların her türlü hasar, zarar, tehdit veya tecavüz ihtimaline karşı, gideceği ülke makamlarından teminat almak ve sigortalanmak şartı ile, yurt dışında geçici olarak sergiledikten sonra geri getirilmelerine; Kültür ve Turizm Bakanlığınca teşkil edilecek yükseköğretim kurumlarının Arkeoloji ve Sanat Tarihi bilim dallarının başkanlarından oluşan bilim kurulunun kararı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir"* hükmü ile eski eserlerin yurt dışına çıkarılamayacağını, bunun istisnasının ise geçici süreyle, teminat alınarak ve milli çıkarlarımız doğrultusunda olabileceği düzenlenmiştir. Bu hükme uyulmamasına ilişkin öngörülen ceza ise 2008 tarihli 5728 sayılı Kanun'la değişik olan 68. maddesinde belirtilmiştir.¹⁹ Bu suçlar açısından da kanun koyucunun korumaya çalıştığı hukuki yarar, kaçakçılık suçlarından farklıdır. Bir diğer fark ise kanun koyucu, eski eserlerin (kültür varlıklarının) yurt dışından ülkeye getirilmesine açıkça izin vermiş, bu hususu suç olarak düzenlememiştir (2863 s. K. m. 33).²⁰

Sonuç olarak, özel olarak düzenlenen silah kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı veya kültür varlıkları kaçakçılığı gibi suçlarda 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri uygulanma alanı bulmayacaktır.

III. 5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNU ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

1918 sayılı eski Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ile ilga olmuş; ancak yeni kanun,

düzenlemesi ile Kaçakçılık Kanunu'nun silah kaçakçılığına uygulanamayacağını belirtmiştir. Böyle bir maddenin lüzumlu olmadığı açıktır; çünkü aynı sonuca genel kanun - özel kanun yorumundan da ulaşılabilecektir. Ancak kanun koyucu, Yargıtay'ın uygulamadaki hatalı yorumunun önüne geçmek için böyle bir madde düzenlemiştir. Ayrıca, söz konusu madde de yazan mülga 1918 sayılı Kanun'a yapılan atf 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun Geçici 1. maddesi uyarınca 5607 sayılı Kanun'a yapılmış olacaktır.

¹⁹ 2863 sayılı Kanun'un 68. maddesi: "Kültür ve tabiat varlıklarını bu Kanuna aykırı olarak yurt dışına çıkaran kişi, beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" şeklindedir.

²⁰ Erman, Kaçakçılık Suçları Ek -1, s. 174, Tokgöz, s. 17.

2004 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile uyumsuz olduğu ve içerisinde barındırdığı bazı maddelerinde tereddüt yarattığı gerekçesiyle yerini 21.03.2007 tarihinde 5607 sayılı Kanun'a bırakmıştır.²¹ 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ise kabul edildiği tarihten bu yana; 2009, 2013 ve 2014 yıllarında çıkarılan kanunlarla ciddi değişikliklere uğramıştır.

Devletin önemli gelir kaynaklarından biri olan gümrük vergilerinin aksatılmadan alınabilmesi, bunun yanı sıra izinsiz olarak ülkeye sokulan malların iç piyasada yaratabileceği olumsuz etkilerin ortadan kaldırılabilmesi için kaçakçılıkla etkin bir şekilde mücadele edilmesi gerekmektedir. Bu mücadelenin nasıl yapılacağı ise Devletin belirlediği suç siyaseti ile yakından alakalıdır. Söz gelimi, 4926 sayılı Kanun zamanında Kaçakçılık suçlarının müeyyidesi olarak kaçakçılık konusu malın fiyatı ile orantılı adli para cezaları belirlenmişti. Bunun temelinde *ekonomik suçlara ekonomik ceza ilkesi* yer almaktaydı ve Devlet

²¹ 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun gerekçesinde bu durum şöyle açıklanmıştır: "4926 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 21.03.2007 tarihinden sonra, 5237 sayılı... Türk Ceza Kanunu 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 5 inci maddesinde bu Kanunun genel hükümlerinin özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir.- 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 5349 sayılı Kanun'la değişik geçici 1 inci maddesinde; "Diğer kanunların, 5237 sayılı Kanun'un Birinci Kitabında yer alan düzenlemelere aykırı hükümleri, ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapıncaya ve en geç 31 Aralık 2006 tarihine kadar uygulanır." hükmü yer almaktadır.- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndan sonra, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesinde de, bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. - 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 5 inci maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesi gereğince 4926 sayılı Kanunu'nun suç ve kabahatlere ilişkin genel düzenlemelerinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu uyum çalışmaları sırasında 4926 sayılı Kanun'un uygulamada tereddüt yaratan hükümleri de gözden geçirilmiş ve madde metinleri sadeleştirilmiş ve 5237 ve 5326 sayılı kanunlarda düzenlenmiş bulunan genel hükümler 4926 sayılı Kanun metninden çıkarılmıştır. Öngörülen bu düzenlemeler, 4926 sayılı Kanun'un madde düzeni ve sıralamasında büyük değişiklikler gerektirdiği için 4926 sayılı Kanun'un tamamını yürürlükten kaldıran bu Tasarı hazırlanmıştır" TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı:5, Sıra Sayısı: 1275, s. 1 vd. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1275m.htm> (Erişim Tarihi: 16/ Mart/ 2015).

hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine idari-mali nitelikte tedbirler olarak kaçakçılığı önlemeye çalışmaktaydı.^{22 23}

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda ise 4926 sayılı eski Kanun'a nazaran daha sistemli bir yol izlenmiş, suçlar ve cezalar aynı maddenin altında düzenlenirken, kaçakçılık suçlarına karşı para cezası yerine hapis ve adli para cezası birlikte öngörülmüştür. Bunun yanı sıra, 5607 sayılı Kanun ile mülga 4926 sayılı Kanun'da bulunan "kamu davasının açılmaması", "suç uydurma ve iftira" ve "para cezalarının tahsili ve müteselsil sorumluluk" düzenlemeleri kaldırılmıştır.²⁴

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, hazırlanmasının arkasında yatan sebebe uygun olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile uyumlu halde düzenlenmiştir. Bu kapsamda 5607 sayılı KMK'da TCK'da yer alan genel hükümlere uygun olarak tüzel kişiler hakkında özgü tedbirlere başvurulabileceği öngörülmüş, keza kaçakçılık suçlarının nitelik hallerinin yer aldığı 4. maddede suçun toplu işlenmesi halinde "üç veya daha fazla kişi" olduğu belirtilmiştir. Yine söz konusu 4. maddenin ilk fıkrasında yer alan "örgüt" ibaresinden TCK m. 220' de suç olarak düzenlenen ve unsurları belirlenen yapının anlaşılması ve buna göre takibat yapılması gerekmektedir.²⁵

5607 sayılı KMK' nın ilk halinde kaçakçılık suçları ve kabahatleri beraber düzenlenmiş iken (3. madde), 2013 tarihli 6455 sayılı "Güm-

²² Bu nedenle 4926 sayılı Kanunun kabulü ile beraber Kaçakçılık fiillerini işledikleri için hüküm giyen birçok kişi, lehe kanunun göz önüne alınmasından dolayı serbest bırakılmış, diğer bir ifadeyle 4926 sayılı kanun özel af yasası niteliğine bürünmüştür. Tokgöz, s. 2.

²³ Ekonomik suça ekonomik ceza yaklaşımının kaçakçılık suçları açısından yerinde olmadığı ve 4926 sayılı kanun döneminde bu ilke yüzünden kaçakçılık suçlarında önemli artış yaşandığı hususunda bkz. Salih Kocalar/Kerim Tosun/Alı Yağcı, Açıklamalı - İçtihatlı - Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, 2007.

²⁴ Kaptan Kılıç, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu - Açıklamalı, Ankara, 2007, s. 4.

²⁵ TCK m. 220'nin gerekçesi uyarınca bir birlikteliğin Örgüt olarak tanımlanabilmesi için, aralarında gevşekte olsa hiyerarşik bir bağ bulunan en az üç kişinin suç işlemek amacıyla, sürekli (devamlı) ve organize şekilde bir arada bulunması ayrıca, amaçladıkları suçu veya suçları işleyebilmeleri için elverişli araç ve gerece sahip olmaları gerekmektedir. Tüm unsurların sağlanması halinde amaç suç ortaya çıkmamasına rağmen somut bir tehlike suçu olan örgüt cezalandırılacaktır. Mehmet E. Artuk/Ahmet Gökçen/Caner A. Yenidünya, Gerekçeli Ceza Kanunları, 13. Bası, Ankara, 2012, s. 244.

rük Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un” kabulü ile birlikte kaçakçılık kabahatleri kanundan çıkarılmış ve 3. maddede yalnızca kaçakçılık suçlarına yer verilmiştir.²⁶ Bunun sonucunda madde metninde yer alan kabahat ifadeleri kaldırılmış ve kabahatlerle ilgili maddelerde düzeltme yoluna gidilmiştir.

6455 sayılı Kanun'un 5607 sayılı KMK'ya getirdiği en önemli revizyon ise 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da yer alan suç fiillerinin kaçakçılık suçu olarak tanımlanarak Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer almaları olmuştur.²⁷ Böylece

²⁶ Bunun nedeni 6455 sayılı Kanun'un gerekçesinde şöyle açıklanmıştır: “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 5 inci maddesinde 5237 sayılı Kanun'un genel hükümlerinin özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesinde de, 5326 sayılı Kanun'un genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükümler gereğince mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun suç ve kabahate ilişkin genel düzenlemelerinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile uyumlu hale getirilmesi amacıyla 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Ancak, 5607 sayılı Kanun'da yer alan kabahat fiillerinin birçoğu ya da bu kabahat fiillerinin benzerleri aynı zamanda 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nda kabahat olarak düzenlenmiş ve ayrı cezalar öngörülmüştür. 5607 sayılı Kanun'da yer alan kabahatlerin ancak kasten işlenebileceği hükme bağlanmışken, 4458 sayılı Kanun'da idari para cezası verilebilmesi için söz konusu fiillerin taksirle işlenmesi yeterli görülmüştür. Gümrük idareleri, fiilin 4458 sayılı Kanun'da da yer alması halinde, hem 4458 sayılı Kanun hükümleri uyarınca idari para cezası düzenlenmekte, hem de fiilin kasıtlı işlenip işlenmediği hususunu mahkemelerin takdirinde görmeleri nedeniyle, fiilde kasit unsuru bulunup bulunmadığı yönünden araştırma yapmaksızın 5237 sayılı Kanun ve 5607 sayılı Kanun hükümleri uyarınca konu Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirmektedir. Aynı fiil için birden fazla Kanunda hüküm bulunması, aynı fiil için iki ayrı ceza uygulanmasına ve iki ayrı dava açılmasına ve gümrük idarelerinin yanı sıra yargının yükünün de artmasına neden olmaktadır. Tasarı ile 5607 sayılı Kanunda yer alan “kabahat” fiilleri 4458 sayılı Kanun'a aktarılarak mükerrerliğin giderilmesi ve mevzuatın sadeleştirilmesi amaçlanmaktadır.” TBMM, Dönem:24, Yasama Yılı:3, Sıra Sayısı: 437, s. 5 vd.

²⁷ Bunun nedeni 6455 sayılı Kanun'un gerekçesinde şu şekilde izah edilmiştir: “Kaçak petrol ile ilgili ceza hükümleri 5015 sayılı Kanun'da, kaçak tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler ile ilgili ceza hükümleri ise 4733 sayılı Kanun'da düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak bu fiillerin büyük bir kısmı aynı zamanda 5607 sayılı Kanun'a göre de kaçakçılık fiilini oluşturmaktadır. Bu durum, idari açıdan olduğu kadar yargı organları arasında da tereddütte ve farklı uygulamalara yol açmakta, açılan davalarda müdahil idarenin belirlenmesi zorlaşmaktadır. Fiilin 5607 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi halinde zarar gören idare Gümrük İdaresi, 5015 sayılı Kanun kapsamında değerlendiril-

akaryakıt, petrol türevi ürünler, her türlü tütün mamulleri ile etil alkol, metanol ve alkollü içeceklere Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer vererek, kaçakçılığı yaygın olarak yapılan ve iç piyasadaki etkisi diğer ürünlere nazaran daha fazla olan bu tür ürünlerin kaçakçılığının kontrol altına alınması amaçlanmıştır.²⁸

6455 sayılı Kanun'a yapılan değişiklikler neticesinde "kaçakçılık suçlarının" düzenlendiği 3. maddenin ahenginin bozulduğuna inanan kanun koyucu, Haziran 2014 tarihinde 6545 sayılı "Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile söz konusu 3. maddeyi yeniden düzenlenmiştir. Bu kapsamda maddenin 2. fıkrasında yer alan "sahte belge kullanmak suretiyle" ibaresi "aldatıcı işlem ve davranışlarla" şeklinde değiştirilmiş ve belirlenen ceza 1 yıldan 2 yıla çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra kaçakçılık suçlarının cezaları yeniden belirlenmiştir.²⁹

mesi halinde zarar gören idare Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, 4733 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi halinde ise zarar gören idare Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumudur. Kaçakçılıkla mücadelenin etkin bir şekilde ve uzman personel eliyle yürütülmesi, uygulamadaki tereddütlerin ve sıkıntılardan ortadan kaldırılması amacıyla 5015 ve 4733 sayılı Kanunlarda kaçak olarak nitelendirilen eşyalara ilişkin kaçakçılık fiilleri 5607 sayılı Kanuna aktarılmıştır." TBMM, Dönem:24, Yasama Yılı:3, Sıra Sayısı: 437, s. 6.

²⁸ Kaptan Kılıç, Kaçakçılık Suçları - Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıkları Çözüm Yolları, İzmir, 2013, s. 3 vd.

²⁹ Karşılaştırmalı tablo ve ayrıntılı bilgi için bkz. Seyfettin Çilesiz, 6455 Ve 6545 Sayılı Kanunlarla Değişik 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, Ankara, 2015, s.74 vd. , Ayrıca diğer fıkralardaki değişiklikler şu şekilde belirtilmiştir: "21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3 üncü maddesinin; ikinci fıkrasında yer alan "sahte belge kullanmak suretiyle" ibaresi "aldatıcı işlem ve davranışlarla" şeklinde; "bir yıldan" ibaresi "iki yıldan" şeklinde; üçüncü fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla" ibaresi "bir yıldan üç yıla" şeklinde; dördüncü fıkrasında yer alan "sahte belgeyle yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, altı aydan üç yıla" ibaresi "hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla" şeklinde; beşinci fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla" ibaresi "bir yıldan üç yıla" şeklinde; altıncı fıkrasında yer alan "üç aydan bir yıla" ibaresi "altı aydan iki yıla" şeklinde; sekizinci fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla" ibaresi "bir yıldan üç yıla" şeklinde; dokuzuncu fıkrasında yer alan "İhracat gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi göstermek ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstererek ilgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlayan" ibaresi "İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren" şeklinde; onuncu fıkrasında yer alan "kaçakçılık suçunu işleyen kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır"

Bunun yanı sıra, 2014 tarihli 6545 sayılı Kanun ile 5607 sayılı Kanun'un 3. maddesinin 19. ve 20. fıkraları mülga olmuş, her iki fıkrayı da kapsayacak şekilde 18. fıkra yürürlüğe girmiştir. Söz konusu fıkra uyarınca: ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan veya taklit yada yanıltıcı bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret taşıyan tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içecekleri; ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden, satışa arz eden veya satan bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan kişiler hakkında hapis ve adli para cezaları öngörülmüştür.³⁰

Tüm bu değişim sürecinde kanun koyucunun amacı, Kanunun ilk maddesinde yer aldığı üzere Kaçakçılık ile etkin bir mücadelenin yanı sıra, daha kaçakçılık konusu eylemler gerçekleşmeden bunun önüne geçmektir. Ancak bu amacın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini ve yapılan değişikliklerin uygulamaya etkisini zaman gösterecektir.

IV. GÜMRÜK İŞLEMLERİNE TABİ TUTMADAN ÜLKEYE EŞYA SOKMA SUÇU

A. Genel Olarak

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu " Kaçakçılık Suçları" başlıklı 3. maddesinin ilk fıkrasında: "(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" hükmüne yer vermiştir. Bu hüküm uyarınca eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye sokan kişi hakkında hapis cezası ve adli para cezası birlikte öngörülmüştür.

Söz konusu fıkrada belirtilen gümrük işlemi kavramını; 5607 sayılı Kanun'la mülga olan 4926 sayılı Kanunun "tanımlar" başlıklı ikinci maddesi; "Gümrük idarelerince, gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat ge-

ibaresi "yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarısından iki katına kadar artırılır, ancak bu fıkranın uygulanması suretiyle verilecek ceza üç yıldan az olmaz" şeklinde; on birinci ve on sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, on dokuzuncu ve yirminci fıkralar yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir." (Erişim Tarihi: 17 Mart 2015) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>

³⁰ Çilesiz, s. 78.

reğince yapılan işlemleri ifade eder” şeklinde tanımlamıştı.³¹ Buna göre gümrük işlemi, gümrük idareleri tarafından mevzuata uygun yapılması gereken her türlü işlemi kapsamaktadır. Söz gelimi, eşyanın gümrük bölgesine getirilmesi ve tüm yasal prosedürün uygulandıktan sonra ülkeye sokulması arasında yapılan tüm işlemler, gümrük idarelerinin görevi dâhilinde ise gümrük işlemi olarak sayılacaktır. Buna karşılık diğer idarelerin gümrüğe ilişkin yapacağı işlemler bu kapsamda ele alınamaz.

Gümrük idarelerinin hangi işleminin gümrük işlemi sayılacağı ise onların kuruluş fonksiyonları ile alakalıdır. Gümrük idarelerinin kurulma amacı olarak öngörülen eşya giriş ve çıkışına dair yürürlükte olan gümrük mevzuatını ve diğer mevzuatlar uyarınca yapacağı işlemler ancak gümrük işlemi olarak değer kazanacaktır.³²

Eşya taşıyanların, ülkeye eşya sokarken veya çıkartırken hangi gümrük işlemlerine tabi olacağı, 5911 sayılı Kanunla değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun “Taşıtların Türkiye Gümrük Bölgesine Giriş ve Çıkışları” başlıklı Birinci Bölümünde yer alan 33. maddesinde; “Türkiye Gümrük Bölgesine giriş ve çıkış gümrük kapılarından yapılır. Türkiye Gümrük Bölgesinin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile içeride bulunan gümrük kapıları arasında belirli yolların takip edilmesi zorunludur. Giriş ve çıkış kapıları ile bunları birbirine bağlayan yollar ve hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde inebilecekleri gümrük işlemi yapılan havalimanları ilgili kamu kuruluşlarının görüşleri alınarak, Müsteşarlıkça tespit edilerek Resmi Gazetede yayımlanır” şeklinde gösterilmiştir.³³

Gümrük Kanunu'nun bu amir hükmü karşısında Türkiye’de eşya giriş ve çıkışları ancak gümrük kapılarından belirli bir güzergâh takip edilerek yapılabilecektir. 2009 tarihli Gümrük Yönetmeliği’nde de ilgili amir hükmün şartları, usulleri ve mücbir hallerde başvurulacak istisnai halleri düzenlemiştir.³⁴ Tüm bu düzenlemelerin aksine, bir ki-

³¹ Tokgöz, s. 40, Yurtcan, s. 18.

³² Kılıç, s. 91.

³³ 5911 sayılı Kanun’la Değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu için bkz. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4458.doc

³⁴ Gümrük Yönetmeliği madde 73 vd. Ayrıca bkz.

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.13472&sourceXmlS>

şinin gümrük işlemlerine uymadan ülkeye eşya sokması durumunda ise 5607 sayılı KMK m. 3'ün ilk fıkrasında öngörülen kaçakçılık suçuna ortaya çıkacaktır. Gümrük işlemlere tabi olmadan eşyanın gümrük kapılarından sokulması halinde söz konusu maddenin ilk fıkrasının ilk cümlesinde düzenlenen suçun basit hali, gümrük kapıları dışından eşyanın ülkeye sokulması halinde ise ikinci cümlede öngörülen ağır-laştırıcı hal uygulama alanı bulacaktır.³⁵

B. Korunan Hukuki Değer

Kanun koyucunun bir hareketi suç olarak düzenleyip cezalandırabilmesi için o hareketin sonucunda bir hukuki değer zarar görmesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, kanun koyucuyu bazı fiilleri suç olarak düzenlemeye iten sebebin soyut hukuki değeri muhafaza etme çabası olduğu söylenebilir.³⁶

Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye eşya sokma suçu açısından da hukuki değer, Devletin önemli gelirlerinden olan gümrük vergilerinin kaybını önlemek, bir diğer ifadeyle devletin ekonomik giderlerinin kaybının önüne geçilmesidir. Bunun yanı sıra, ülkeye giren eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaması, yani Devleti temsil eden kurum olan gümrük idaresinin bilgisi dışında ülkeye girmesi, Devletin iç pazar üzerinde sağlamaya çalıştığı dengenin de zarar görmesine neden olacaktır. Gerçekten de Devletin çeşitli mevzuatlarla düzenlemeye çalıştığı ithalat politikasının başarılı olabilmesi için kaçakçılığın önüne geçilmesi gerekmektedir.

earch=&Mevzuatlliski=0

³⁵ Karş için bkz. Kocalar/Tosun/Yağcı, s. 53.

³⁶ Mehmet E. Artuk/Ahmet Gökçen/Caner A. Yenidünya, Ceza Hukuku Özel Hükmümler, 11. Bası, Ankara, 2011, s. 26. Ayrıca hukuki değer sık sık suçun konusu ile karıştırılmaya müsaittir. İki kavram arasındaki fark ise şu şekilde açıklanabilir: Suçun konusu, yasaklı olan fiilin yöneldiği ve suç tipinde gösterilen kişi veya eşya olurken; suçla korunan hukuki değer ise suç teşkil eden hareketin yöneldiği konunun arka planında yer alan ve korunması hedeflenen soyut değerdir. Örneğin, kasten yaralama suçunda, suçun konusu hareketin yöneldiği kişinin vücudu iken, bu suçla kanun koyucunun koruduğu hukuki değer genel olarak vücut bütünlüğüdür.

Genel olarak değerlendirecek olursak, bu suçta -ve genelde tüm kaçakçılık suçlarında- korunmaya çalışılan hukuki yarar en basit itibariyle devletin ekonomik yararlarıdır.³⁷

C. Suçun Maddi Unsurları

1. Fiil

Suçun maddi unsurlarından olan fiil (hareket), suç tipinde yer alan tanıma uygun veya bu tanımda gösterilen neticeyi gerçekleştirmeye elverişli iradi insan davranışı olarak tanımlanabilir.³⁸ Söz konusu suç açısından aranan fiil ise, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ülkeye sokulmasıdır. 2013 tarihli 6455 sayılı Kanun'la değişmeden önce Kanunda "eşyayı, ... Türkiye'ye ithal eden kişi" ifadesi yer almaktaydı.³⁹ İthal etme deyiminin gümrük mevzuatında düzenlenen gerekli prosedürler uygulanarak eşyanın ülkeye girmesi anlamında daha teknik bir kavramdır; oysaki eşyanın ülkeye sokulması ibaresi kanunun sadeliği ve anlaşılabilirliği bakımında yerinde olmuştur.⁴⁰

Eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ülkeye sokulması ibaresinden ne anlaşılması gerektiğini tam olarak ortaya koyabilmek için öncelikle Gümrük Kanunu'nda düzenlenen usulleri bilmek gerekmektedir. Söz gelimi, bir eşyanın ülkeye sokulabilmesi için öncelikle eşyanın gümrüğe sunulması, eşyanın mahiyeti, miktarı, nevi, cinsi hakkında özet bir beyan verilmesi⁴¹, işlemler yapıncaya kadar

³⁷ Tokgöz, s. 16 vd. Kılıç, s. 92.

³⁸ Hamide Zafer, Ceza Hukuku Genel Hükümler - TCK m. 1-75, 3. Bası, İstanbul, 2013, s. 191. Ayrıca; fiil, bir suçun mevcudiyetinin en önemli şartıdır, bu sebeple dış dünyada değişiklik meydana getiren fiil olmadan suçta oluşmayacaktır (nulum crimen sine actione). Bundan dolayıdır ki, ceza hukuku, kişinin isteği arzusu veya düşüncesi ile ilgilenmez, meğerki bu hususlar dış dünyada bir değişiklik meydana getiren iradi insan davranışına dönüşsün. Artuk/Gökçen/Yenidünya (Özel Hükümler), s. 11 vd.

³⁹ 4926 sayılı Mülga Kanun zamanında da "ithal etme" ibaresi kullanılmıştı. Yurtcan, s. 210.

⁴⁰ Aynı yönde bkz. Kılıç, s. 94.

⁴¹ Özet beyanın verilme zorunluluğu, kime ve ne zaman verileceği 5911 sayılı Kanun'la değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 35. maddesinde düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra özet beyanın içeriği ise 35/B' de "Özet beyanın şekli ve içeriği; öncelikle güvenlik ve emniyet amacı ile uluslararası standartlar ve ticari uygulamalardan yararlanılarak risk analizi ve gümrük kontrollerinin etkin yapılabilmesi için gerekli bilgileri kapsayacak şekilde yönetmelik ile belirlenir." şeklinde belirlenmiş ve Gümrük Yönetmeliğine atıfta bulunulmakla yetinilmiştir.

geçici depolama yerine alınması, gümrükçe onaylanmış işlemlere tabi tutulması, eşyanın hangi rejime tabi tutulacağı konusunda beyanın verilmesi (rejim beyannamesi)⁴² ve kontrol gibi bir takım prosedürleri tamamlanmalıdır.⁴³

İthale konu eşyanın ülkeye sokulmasından önce gümrük işlemleri esnasında özet beyanda yer almayan bir takım eksiklerinin ortaya çıkması durumunda Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu tatbik edilebilecek midir? Veya söz konusu suç ne zaman oluşmuş sayılacaktır? Bu aşamada öncelikle özet beyanı ile rejim beyannamesini birbirinden ayırmak gerekmektedir. Özet beyanında henüz eşya sahiplerinin veya temsilcisinin ithal iradesi ortaya çıkmamaktadır.⁴⁴ Bunun neticesinde özet beyana ilişkin eksiklikler konusunda eşyayı taşıyandan veya eşyanın sahibinden gerekli bilgiler alınacak ve somut olayın özelliklerine göre 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nda yer alan gümrük kabahatleri uygulama alanı bulacaktır (GK m. 273).⁴⁵

⁴² Gümrük beyanı, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 58. maddesinde: "Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenen eşya, bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir." şeklinde düzenlenmiştir. Rejim beyannamesi de denilen bu beyan, eşyanın Gümrük Kanunu'nda yer alan rejimlerden hangisine tabi olacağı konusunda eşya sahibinin veya temsilcisinin iradesini yansıtmaktadır. Bu beyan yazılı şekilde yapılabileceği gibi bilgisayara veri işleme yoluyla, sözlü olarak veya tasarruf yoluyla da yapılabilir (GK m. 59). Gümrük rejimleri ise yine Gümrük Kanunu'nda yer almaktadır ve inceleme konusu suçla bağlantılı olarak ithale ilişkin gümrük rejimleri Gümrük Kanunu'nun 74 ile 134. Maddeleri arasında; serbest dolaşıma giriş rejimi, transit rejimi, gümrük antrepo, dâhilde işleme rejimi, gümrük kontrol altında işleme rejimi ve geçici ithalat rejimi olarak düzenlenmiştir. Bunlardan en önemlisi Türkiye'ye getirilen eşyanın yurt içinde pazara sunulabilmesi için gerekli olan "Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi" dir. Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi ise ancak ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkün olacaktır (GK m. 74). Ayrıntılı bilgi için bkz. Şentürk Çıldır/Hüseyin Denizhan, Açıklamalı - İçtihatlı 6455 ve 6545 sayılı Yasalar İle Değişik 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 2. Bası, Ankara, 2015, s. 68 vd.

⁴³ Bu aşamaların ayrıntıları için bkz. Dilara Şahin, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'ndaki İthalat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatleri (Yüksek Lisan Tezi), İstanbul, 2011, s. 11 vd. Ayrıca gümrük idaresi ve rejimleri için bkz. Danışman, s. 33 vd.

⁴⁴ Özet Beyan ve Rejim Beyannamesi için Krş. dn. 36 ve 37.

⁴⁵ Bu konuya ilişkin Kılıç, şöyle bir örnek vermiştir: " Özet beyanda yer almadığı halde, taşıtın boşaltılması sonucu çıkan eşya, gümrük işlemlerine tabi tutulmayan eşya olarak değerlendirilip kaçakçılık suçu işlenmiş mi kabul edilecektir? Kesin bir dille hayır, bu aşamada Gümrük Yönetmeliğine göre takibata geçilecek ve fazlalığın nerden kaynaklandığının izahı taşıt sahipleri, kaptanları, acentelerinden

İnceleme konusu suçun oluşabilmesi için ise yukarıda sayılan gümrük işlemlerinden geçmeyen veya eksikliği anlaşılmadan geçen suça konu eşya için ithal iradesini ortaya koyan “rejim beyannamesinin” gümrük idaresi tarafından onaylanıp kaçağa konu eşyanın (artık failin ithal iradesinin ortaya çıktığı kabul edilecek) ülkeye sokulması gerekmektedir.^{46 47} Diğer bir ifadeyle, eşyanın ithal iradesi taşıyan “Rejim Beyannamesi” (Gümrük Beyanı) (4458 s. GK m. 58) verilmesine rağmen, bu beyannamede yer almayan ama ülkeye sokulan eşyalar açısından 5607 s. KMK’nın 3. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen suçun basit halinin tamamlandığından bahsedilecektir.⁴⁸

istenecektir.” Kılıç, s.95, Şahin ise özet beyana aykırılık durumunda olayın gerçekleştirilmesi halinde kabahat veya suç oluşmayacağını ancak özet beyandaki eksikliklerin gerçekleştirilemediği durumlarda 4458 sayılı GK uyarınca gümrük kabahatlerinin (GK m. 237/1-2) uygulanabilir olduğunu vurgulamış ve ancak rejim beyanına ilişkin aykırılıkların kaçakçılık suçuna vücut verebileceğini ifade etmiştir. Şahin, s. 16. Ayrıca bkz. Erman, Ticari Ceza Hukuku, s. 11, Tokgöz, s. 41, Karş. için bkz. Danışman, s. 54.

⁴⁶ Tokgöz, suçun tamamlanma anı olarak beyannamenin tescil veya onaylanma anını değil, malın millileştiği diğer bir ifadeyle malın fiili ithalatının gerçekleştiği zamanı kabul etmiştir. Tokgöz, s. 41. Kılıç ise suçun tamamlanma anını Serbest Dolaşıma Giriş Beyannamesinin tescilinden sonra mallar üzerinde kişinin yeniden hâkimiyet kurduğu an olarak belirtmiştir. Kılıç, s.96, Aynı yönde Şahin, s. 28. İthalat beyanının yapıldığı veya gümrük beyannamesinin tescili anında suçun oluştuğunu savunan görüş için bkz. Necip Deda, Kaçakçılık Kanunu Açıklaması, Ankara, 1986, s. 51 vd. Çilesiz, bu konuda kaçakçılık suçunun ancak kaçağa konu eşyanın gümrük bölgesine girmesiyle tamamlanacağını ileri sürmüştür. Çilesiz, s. 93. Aydın ise, failin gümrük idaresinin yapacağı işlemleri yapmasına engel olup ithal fiilini gerçekleştirdiği, yani eşyayı gümrük işlemlerinin yapıldığı yerden çıkarıp yurda soktuğu anda suçun tamamlanacağını belirtmiştir. Aydın, s. 115.

⁴⁷ “Eşya ile ilgili kati ithalat için eşya sahibi ya da temsilcisi tarafından serbest dolaşıma giriş beyannamesinin verilmesi gereklidir.” Çilesiz, s. 86.

⁴⁸ Bu hususta diğer bir tartışma suça konu fiilin icrai mi yoksa ihmali mi olduğu noktasındadır. Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma fiili incelendiğinde kanunun “yap” dediği gümrük işlemlerinin yapılmayarak failin ihmali bir hareketinin bulunduğu devamında ise kanunun “yapma” dediği ülkeye sokma hareketinin ise icari nitelikte olduğu görülmektedir. Bu durumda suçun ihmali bir suç olduğu varsayımında teşebbüs hususu konusuz kalacak ve ilgili suçun gümrük işlemleri açısından gerekli bilgilendirmenin yapılmadığı anda suçun oluştuğu ileri sürülebilecektir. Ancak önemli olan noktanın fiilin ikinci kısmı olan icari hareket (ülkeye sokma) olduğu varsayımında failin ülkeye girmeden (örneğin; son kontroller esnasında yakalanması) yakalanması durumunda suç tamamlanmadığından teşebbüsten söz edilebilecektir. Kanaatimce suçun tamamlanma anını ithalin gerçekleştiği yani icari hareketin yapıldığı an olarak almak doğru olacaktır. Böyle bir çıkarımda gümrük işlemlerine tabi tutmama şeklinde gerçekleşen ihmali hareket, son icari hareketin (ülkeye sokma) ön şartı niteliğinde olacaktır. Keza gümrük işlemlerine tabi tutmama şeklinde ortaya çıkan ihmali hareketi suçun tamamlanma anı olarak esas alan yorum suçun lafzıyla örtüşmeyeceği gibi

Bir kez daha vurgularsak, gümrük idaresine tescil ettirilmeden geçici depo yerlerinde bulunan eşyaların, GK m. 35'e göre düzenlenen özet beyannamede eksik olarak belirtilse dahi, henüz ithal iradesi ortaya konulmadığı için kaçakçılık suçu oluşmayacaktır. Bu hareketler, suça hazırlık hareketleri olarak değerlendirilse bile, kanun koyucu bu hususun cezalandırılmasına ilişkin herhangi bir düzenleme öngörmediğinden suçta oluşmayacaktır. Bu hareketlerin, teşebbüs açısından icra hareketi olup olmayacağı hususu tartışabilir. Ancak kanaatimce, daha gümrük idaresinin gözetiminde olup da, ithal iradesi ortaya çıkmamış mallar açısından teşebbüse uygun icra hareketleri olarak görülmesi yerinde değildir.⁴⁹ Kaldı ki, 5607 s. KMK' nın 3. maddesinin 21. fıkrası uyarınca kaçakçılık suçlarının kalkışma suçları olarak düzenlenmesi göz önünde bulundurulduğunda, daha eşyayı ülkeye sokma iradesi (rejim-gümrük beyannamesinde bulunmamış) ortaya çıkmadan kişileri cezalandırmak saik ve niyeti cezalandırmayan çağdaş ceza hukuku ile bağdaşmayacaktır. Söz konusu suça teşebbüs ise rejim beyannamesinin verilmesine rağmen (ithal iradesinin açığa çıktığı an) kişinin kaçakçılığa konu malları elinde olmayan sebeplerle yurda sokamaması (örneğin; eşyanın beyannamede verilen şekline uygun olmadığına anlaşılması üzerine mallara muayene sırasında el konulması gibi) durumunda ortaya çıkacaktır.

Yargıtay bu konuda; *“Olayda, şirket adına tescilli gümrük giriş beyannameleri ile ithali istenilen eşyalar dışında mükellefince beyan harici bırakılmış 66.000 adet duvar korusu, gümrüğünce yapılan muayenede ele geçirildiği, duvar korularının gümrük muayenesine tabi tutulmaksızın ithaline teşebbüs bulunduğu anlaşılmasına göre, mahkumiyet kararı verilmelidir”* kararıyla

maddenin amacına da hizmet etmeyecektir. Aynı yönde bkz. Erman, Ticari Ceza Hukuku, s. 25; Karş. Aydın, s. 116.

⁴⁹ Yargıtay 2014 tarihli bir kararında sanığın kendisine eşyayı beyan etmesi için gümrükte yeterli imkân tanınmadığı yönündeki savunmasına değer atfetmiştir. “Kaçakçılığa konu eşyayı bu özelliğini bilerek ticari amaçla saklamak sanığın baştan beri değişmeyen savunmalarında, suça konu külçe altınları gümrükte beyan edeceğini, ancak kendisine imkân tanınmadan gümrük muhafaza memurunun kendisini muayene odasına götürdüğünü savunduğu, tutanak içeriğinde “yolcu salonu girişine yaya olarak gelen sanığın gümrük muayene memuruna gümrük işlemleri için sevk edildiğinin” belirtildiği gözetilerek, sanığın, gümrük görevlilerinin müdahalesinden önce eşyayı gümrüğe beyanda bulunma imkânı olup olmadığının tespiti açısından tutanak tanıkları dinlenerek, bu husus açıklığa kavuşturulduktan sonra sanığın hukuki durumunun tayini gerekir.” 7. CD. E. 2013/15627 K. 2014/12403 T. 16.6.2014 www.kazancı.com (Erişim Tarihi: 28.03.2015).

bu hususu vurgulamıştır.⁵⁰ Yine başka bir somut olayda, “Gümrük giriş beyannamesi ile ithali talep edilen eşyalar dışında mükellefince beyana hariç bırakılmış 3 kpta 16 adet telefon cihazı, gümrüğünce yapılan muayenede ele geçirildiği cihetle, telefon cihazlarının gümrük muamelesine tabi tutulmaksızın ithale teşebbüs bulunduğu...” bu yönde karar vermiştir.⁵¹

Buna karşılık, eşya gümrüğe sunulmadan veya sunulmayacağına ilişkin açık bir hal varsa, bu durumda suçun oluşması açısından ithal iradesinin olup olmadığı önemli olmayacaktır. Söz gelimi, gümrüğe getirilen eşyanın, gerekli gümrük işlemleri yapılmadan, özel bir araca konulması durumunda artık eşya sahibinin ithal iradesi araştırılmayacaktır; çünkü suç tipinde öngörülen hareketlerle unsurlar gerçekleşmiş olacağı gibi aracın ülkeye girmesi durumunda suç tamamlanmış olacak, girmeden yakalanması halinde ise teşebbüs hükümleri uygulanacaktır.⁵²

Sonuç olarak, kaçakçılık konusu eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra gerekli gümrük işlemlerine tabi olmadan veya gümrüğe hiç sunulmaksızın yine gümrük kapısından yurda sokulması halinde 5607 s. KMK m. 3/1 uygulama alanı bulacaktır. Eşyanın gümrük ka-

⁵⁰ 7. CD. E. 1995/762, K. 1995/2488, T. 21.03.1995, <http://legalbank.net/belge/y-7-cd-e-1995-762-k-1995-2488-t-21-03-1995-g-220-mr-220-k-muayenesine-tabi-tutulmadan-ithale-tesebb-364055/> (Erişim Tarihi: 15. 03. 2015). Ayrıca bu konuda Erman, bir Yargıtay kararını haklı olarak şu gerekçeyle eleştirmiştir: “Yargıtay uçaktan inen ve uçak şirketine ait bulunan ticari nitelikteki eşya ile sahibi belli olmayan yolcu eşyasını, uçak şirketine ait otomobilin bagajına koyup kilitlemek, bu eşyayı muayeneye arz etmeksizin yurda ithal için icra vasıtalarını hazırlamayı ifade eder. (7. CD. E. 1981/6793, K. 1981/6894) Otomobil henüz gümrük alanından çıkmadığına göre, bagajdaki eşyanın muayeneye arz edilip arz edilemeyeceği veya gümrüğe bırakılıp bırakılmayacağı belli olmadığı cihetle, Yargıtay’ın kabulüne katılmak imkânsızdır.” Erman, Kaçakçılık Suçları Ek -1, s. 20.

⁵¹ 7. CD. E. 1994/4579, K. 1994/6289, T. 2.06.1994. <http://legalbank.net/belge/y-7-cd-e-1994-4579-k-1994-6289-t-02-06-1994-g-220-mr-220-k-muamelesini-uygulamadan-ithale-tesebb-220/364032/> (Erişim Tarihi: 15.03.2015)

⁵² Kılıç, s. 97. Ayrıca bu konuda Yargıtay kararı için bkz. “Sanık Suriye Devleti sınırından iki adet taşıma bidonu içerisinde 50 litre kaçak akaryakıtı ülkeye sokmuştur. Sanığın, gümrük kapısı haricinde yasal olmayan yollardan akaryakıt ithali niteliğindeki eylemi, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın ve gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde işlenen kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır. Kaçağa konu eşyanın, gümrük kapısından veya sınırdan yurda sokulmak istenirken ya da hemen sonrasında veya bu eylemlerin kesintiye uğramadan devamı sırasında yakalanması halinde, eylem Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamındadır.” 7. CD. E. 2014/17344 K. 2014/13159 T. 25.6.2014 www.kazancı.com (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

pısı dışından yurda sokulması halinde ise aynı fıkranın ikinci cümlesinde yer alan ağırlaştırıcı hal meydana gelecek ve verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılabilecektir.

2. Fail

Ceza sorumluluğunun bireyselliği çerçevesinde suçtan doğacak sorumluluğun yalnızca faile ait olduğu görüşü 765 sayılı e.TCK'da kabul edilmiş ve 1982 Anayasası'nda da ceza sorumluluğun şahsi olduğu düzenlenmiştir. Ancak son zamanlarda özellikle ekonomik suçlar açısından tüzel kişilerinde cezai sorumlulukları olup olamayacağı tartışılmaya başlamıştır.⁵³ Bu tartışmalar sonucu eğilimin tüzel kişilerin sosyal ve ticari sayılabilecek suçlar açısından sorumlu tutulabileceği yönünde olmuştur.⁵⁴

Türk Hukukunda, tüzel kişilerin cezai sorumlulukları TCK'nın 20. ve 60. maddelerinde düzenlenmiştir. TCK'nın 20. maddesi, tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımının uygulanmayacağını ancak suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbirlerinin saklı olduğunu belirtmiştir. İlgili maddenin gerekçesinde, Türk Ceza Kanunu'nun izlediği suç ve ceza politikası gereği ancak gerçek kişilerin suç faili olabileceği ancak, işlenen suçtan dolayı tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımların uygulanabileceği öngörülmüştür.⁵⁵

⁵³ Tüzel kişilerin cezai sorumluluklarının bulunduğu görüşünü savunanlar bu hususta tüzel kişiyi oluşturan gerçek kişilerin iradesinin, tüzel kişinin amacı tarafından yönlendirildiğini bundan dolayı tüzel kişinin adeta bir azmettiren gibi cezadan sorumlu olabileceğini ve bunun sonucunda idari - mali cezalara başvurulabileceğini ileri sürmüşlerdir. Karşı görüşte olanlar ise, cezai sorumluluk açısından kişinin kusurunun, suçla girdiği psikolojik bağın veya durumun özelliklerinin yalnızca gerçek kişilere ait olduğunu ve cezai sorumluluğun şahsileştirilebilmesi için failin muhakkak gerçek kişi olması gerektiğini savunmuşlar. Buna ilaveten, tüzel kişiye verilecek cezanın o tüzel kişiye ortak ama suça iştirak etmemiş diğer kişiler açısından cezanın şahsi olma ve kimse işlemediği bir suçtan cezalandırılmaz ilkesine aykırı olacağını savunmuştur. Daha fazla bilgi için bkz. Yasin M. Aslan, "Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 68, Sayı: 2010/2, s. 239 vd. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2010-2/2010-2-aslan.pdf> (E.T. :19.03.2015).

⁵⁴ Kayıhan İçel, "Sermaye Piyasası Kurulunun Tebliğlerine Aykırılık Suçu", İHFİM., C. LVI, Sayı:1-4, 1998, s. 112. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/ihfm/article/view/1023003839/1023003409> (E.T. : 19.03.2015).

⁵⁵ Söz konusu maddenin gerekçesi için bkz. Artuk/Gökçen/Yenidünya, *Gerekçeli Ceza Kanunları*, s. 45.

Keza TCK'nın 60. maddesinde buna paralel olarak, tüzel kişiler hakkında uygulanabilecek güvenlik tedbirleri düzenlenmiş (faaliyet izninin iptali ve müsadere) ve bu tedbirlerin işlenen fiille uygun olması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından, bu durum değerlendirildiğinde suçun failinin, eşyayı gümrük kapılarından ancak gümrük işlemine tabi tutmadan sokan herhangi bir gerçek kişi olabilecektir. Tüzel kişilerin ise bu suçun faili olmalarından söz edilemez. Kaçakçılık suçu teşkil eden ithalin, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda, bu ithalatı gerçekleştiren tüzel kişi yetkilileri fail olup cezai sorumlulukları mevcut olacak iken, ilgili tüzel kişi hakkında 5607 s. KMK m. 4/f. 3'ün göndermesi ile ancak güvenlik tedbirleri uygulanabilecektir.⁵⁶

3. Mağdur

Kaçakçılık suçlarının koruduğu hukuki menfaatin devletin ekonomik giderlerinin azalmasının önüne geçilmesi ve iç ve dış ekonomi politikalarını etkisiz hale getiren bu eylemlerin engellemesi olduğu yukarıda belirtilmişti. Bu kapsamda suçun mağdurunun toplumu oluşturan herkes olduğu ve gerçek kişilerin bu suçun mağduru olamayacakları söylenebilir. Bunun neticesinde, Devletin bir temsilcisi olan Gümrük İdaresi, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamında kalan suçlar için açılan davalarda, hem 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun "*Davaya Katılma*" başlıklı 18. maddesi hem de Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 237. maddesi gereği, kovuşturma evresinde katılan sıfatıyla yer alabilecektir. Yargıtay yeni tarihli bir kararında bu hususu şu şekilde belirtmiştir: "*Yerel mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle: başvurunun nitelik, ceza türü, süresi sonrasında veya bu eylemlerin kesintiye uğramadan devamı sırasında yakalanması halinde, eylemin 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Yasası kapsamında kalacağı ve katılma hakkının da Gümrük İdaresine ait olduğu gözetilmelidir.*"⁵⁷ Keza, Yargıtay başka bir kararda eylemin Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamında kalması

⁵⁶ Yolcularda 5607 s. KMK m. 6/f. 4 uyarınca bu suçun faili olabilirler. Kılıç, s. 94. Buna karşılık, suçun faillerinin gemi adamları veya gemi personeli olması durumunda uygulanacak mevzuat farklı olacaktır. Tokgöz, s. 24.

⁵⁷ 7. CD. E. 2012/28359 K. 2013/12496 T. 6.6.2013 www.kazanci.com (E. T. : 18.03.2015).

durumunda, Gümrük İdaresi dışında başka bir kuruluşun suçtan zarar gören olamayacağı için katılma talebinin reddedilmesi gerektiğini, temyiz hakkının bulunmadığını ve EPDK avukatı için öngörülen vekâlet ücretinin hukuka aykırı olduğunu haklı olarak vurgulamıştır.⁵⁸

4. Konu

Suçun konusu, suç tipinde öngörülen hareketin yöneldiği şeydir. Bu husus kimi zaman bir kişi olarak kimi zaman ise bir eşya veya pozitif hukukun kabul ettiği soyut bir varlık (örneğin; TCK m. 125'de düzenlenen hakaret suçunda kişinin şerefi suçun konusudur) olarak ortaya çıkmaktadır.⁵⁹

Gümrük işlemlerine tabi olmadan eşyanın yurda sokulması suçunda, söz konusu suçun konusu gümrük işlemlerine tabi tutulmayan eşyadır.⁶⁰ Yalnız burada herhangi bir eşya suçun konusunu oluşturmayacaktır. Şöyle ki, bu suçun konusu teşkil eden eşyanın ithalat vergilerinden muaf olmaması gerekmektedir.⁶¹ Aksi durumda, ithalat vergilerinden

⁵⁸ "Kaçağa konu eşyanın, gümrük kapısından veya sınırdan yurda sokulmak istenirken ya da hemen sonrasında veya bu eylemlerin kesintiye uğramadan devamı sırasında yakalanması halinde sanığın eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokma suçundan cezalandırılması gerekir. Suçtan doğrudan doğruya zarar görmeyen ve katılma hakkı bulunmayan EPDK'nın davaya katılan olarak kabul edilip lehine vekâlet ücretine hükmolunması hukuka aykırıdır." 7. CD. E. 2013/5744 K. 2014/501 T. 16.1.2014 www.kazanci.com (E.T. : 18.03.2015).

⁵⁹ Ancak suçun konusu ile mağduru birbirine karıştırmamak gerekir. Bu iki husus bazen örtüşse de çoğu zaman suçun konusu ile mağduru ayırmak gerekir. Örneğin, kasten yaralama suçunda, suçun konusu kişinin vücudu iken mağdur bu vücuda sahip kişidir. Suçla korunan hukuki yarar ise hepsinin arka planında yatan vücut dokunulmazlığının korunmasıdır. Mehmet E. Artuk/Ahmet Gökçen/Caner A. Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Ankara, 2011, s. 310.

⁶⁰ Eşya deyiminden ne anlaşılması gerektiği Gümrük Kanunu'nun 3. maddesinin 23. fıkrasında; her türlü madde, ürün ve değer olarak belirtilmiştir. Erdener Yurtcan, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, Şubat 2015 itibariyle Güncelleştirilmiş 4. Bası, Ankara, 2015, s. 23. (Bu kitap bundan sonra Yurtcan, Kaçakçılık Şerhi olarak anılacaktır.)

⁶¹ İthalat vergisinin ne olduğu 5911 sayılı Kanunla değişik 4458 sayılı Kanun'un 3. maddesinin 9. fıkrasında şu şekilde gösterilmiştir: (Değişik: 18/6/2009-5911/1 md.) "İthalat vergileri" deyimi,
a) Eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri,
b) Tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ithalatta alınacak vergileri ve diğer mali yükleri"

muaf olan eşyanın gümrük kapılarından gümrük işlemlerine tabi tutmadan veya gümrük kapıları dışında yurda sokulması halinde Gümrük Kanununun 239. maddesinde düzenlenen kabahat oluşacaktır.⁶²

Söz konusu suçun oluşabilmesi açısından önem arz eden bir diğer hal ise, kaçakçılığa konu edilen eşyanın ithalinin yasak olmaması gerekmektedir. Keza, ithali yasak bir eşyanın yurda sokulması 5607 sayılı KMK' nın 3. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenen "*ithali yasak eşyayı yurda sokma*" suçu kapsamında kalacaktır.

İlgili suç açısından bir hususun daha vurgulanması gerekmektedir. Suçun işlenmesi, hareketin yöneldiği konu üzerinde zarara veya tehlikeye neden olabilir. Nitekim suçun konusunun, hareketten etkileniş tarzına göre suçlar zarar ve tehlike suçları olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmuşlardır.⁶³ Bu husustan hareketle, konu üzerinde bir zarar meydana gelmesi halinde zarar suçlarından; konunun, zarar meydana gelmesi tehdidi ile karşı karşıya bırakılması halinde ise tehlike suçlarından bahsedilecektir. İnceleme konusu suç açısından, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ülkeye sokulması halinde, devletin gümrük vergileri bakımından bir zarara uğradığı ve söz konusu suçun da zarar suçu olduğu söylenebilir. Ancak, ülkeye gümrük işlemine tabi tutulmadan, diğer bir deyişle devletin kontrolü dışında giren malın iç piyasa üzerinde yapacağı olumsuz etkinin daha zarar ortaya çıkmadan cezalandırıldığını ifade etmek gerekir. Kanaatimce, kaçığa konu eşyanın iç piyasa üzerinde meydana getireceği zarar meydana gelmeden yalnızca oluşabilecek zararı önlemek adına yaptırım altına alınan bu suç ayrıca soyut bir tehlike suçu olarak da ele alınmalıdır.⁶⁴

⁶² 6455 sayılı Kanun'la değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 239. maddesi: "İthalat veya ihracat vergilerinden muaf eşyayı 33 üncü madde hükümleri gereğince belirlenen gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs edenlerle, bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokanlar veya çıkarıcılar ile buna teşebbüs edenlerden, söz konusu eşyanın ithalata konu olması halinde, CIF değerinin, ihracata konu olması halinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınır." şeklinde düzenlenmiştir. Bu cihetle ithalat vergisinden muaf olan eşyanın Gümrük Kanununda öngörülen (m.33) usullere uygun olmadan yurda sokulması halinde söz konusu uygulanacaktır. Hükümde para cezasının idari nitelikte olduğu belirtilmemiştir. Ancak bu husus hükmün kabahat olarak düzenlendiği gerçeğini ortadan kaldırmayacaktır.

⁶³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 311, Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 7. Bası, İstanbul, 2011, s. 222.

⁶⁴ Bir suçun hem zarar suçu hem de tehlike suçu niteliği taşıyabileceği görüşü için bkz. İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden geçirilmiş ve

5. Nitelikli Unsurlar

a. Genel Nitelikli Unsurlar

Ceza normlarında genellikle kanun koyucunun önlemeyi istediği suçun basit (temel) hali tanımlanır. Bazı hallerde ise eylemin temel şekline nazaran onu daha ağır veya daha hafif cezalandırılmasını gerektirecek ağırlaştırıcı veya hafifletici hallere yer verilir.⁶⁵ Nitelikli unsurlar diye adlandırılabilir bu haller, failin veya mağdurun sıfatından kaynaklanabileceği gibi fiilin işleniş şekli veya işlendiği yer ve zaman ile alakalı olarak da ortaya çıkabilirler. Ancak bu halleri TCK m. 61/1 'de düzenlenen hâkimin somut olayda temel cezayı belirlemek için göz önüne alacağı hallerle karıştırmamak gerekir. Nitelikli haller, kanun koyucu tarafından özel olarak öngörülür, hatta kimi halde ayrı bir kanun maddesi ile düzenlenir.⁶⁶ Söz gelimi, kasten öldürme suçunun temel hali TCK m.81'de düzenlenmişken, nitelikli halleri m.82'de ayrıca düzenlenmiştir. Keza kanun koyucunun bir nitelikli hal öngörmesi için onu ayrı bir maddede düzenlenmesine de gerek yoktur, temel halin yanı sıra başka bir olgunun cezayı ağırlaştıracağı veya hafifleteceğini öngörmesi yeterlidir.⁶⁷

Nitelikli hallerin düzenlenmesinin nedeni, eylemin basit haline nazaran suçun; kimi zaman daha vahşice (TCK m. 82/f. 1-b), kimi daha zaman planlı (TCK m.82/f. 1-a), kimi zaman daha kolay (KMK m. 4/f. 1-4), kimi zaman daha fazla zarar meydana getirecek (KMK m. 3/f. 22) vb. şekilde işlenmesinden dolayı suçun temel haline nazaran daha fazla haksızlığın ortaya çıkmasıdır.⁶⁸

Kaçakçılık suçları açısından ise kanun koyucu nitelikli halleri 5607 sayılı KMK m.4 de düzenlemiştir. Buna göre, kaçakçılık suçlarının "*bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi*", "*kaçakçılık suçunun üç veya daha fazla kişi birlikte işlenmesi*", "*bu kanunda tanımlanan suçların kaçakçılığı ön-*

Yenilenmiş 9. Bası, Ankara, 2013, s. 211.

⁶⁵ Bu gibi halleri Türk Ceza Kanunu 30. maddenin 2. fıkrasında veya 61. maddenin 4. fıkrasında "nitelikli hal" olarak belirtmektedir. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 316.

⁶⁶ Kanunda açıkça belirtilmedikçe yasalar ağırlaştırılmaz veya hafifletilemez, cezayı hafifleten veya ağırlaştırıcı nitelikli hallerde ancak kanunda açıkça gösterilmek zorundadır. Centel/Zafer/Çakmut, s.574.

⁶⁷ Zafer, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 488 vd.

⁶⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya (Özel Hükümler), s. 29.

leme, izleme ve araştırmakla yükümlü kişiler tarafından veya meslek ve sanatın sağladığı kolaylık kullanılarak işlenmesi" veya eşyanın "Devletin siyasî, iktisadî veya askerî güvenliğini bozacak ya da çevre veya toplum sağlığını tehdit edecek nitelikte olması" gibi haller genel nitelikli haller olarak göz önünde bulundurulacaktır.⁶⁹

Bunların yanı sıra, 5607 sayılı KMK m. 10'da kaççağa konu eşyanın konusunun akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, etil alkol, metanol veya alkollü içecekler olması durumunda 5607 sayılı KMK m.3'ün ilk dokuz fıkrasında düzenlenen suçlar açısından cezanın yarısından iki katına kadar artırılacağını düzenlenmiştir. Keza, 5607 sayılı KMK m. 3'ün 22. fıkrası ise kaççağa konu eşyanın değerinin fahiş olması durumunda verilecek cezanın yarısından bir katına kadar artırılacağı öngörülmüştür.

Bunun sonucunda inceleme konusu suç açısından, 5607 s. KMK m. 4'e girmese dahi gümrük işlemine tabi tutmadan ülkeye sokulan eşyanın fiyatının fahiş veya akaryakıt, tütün, tütün mamulleri veya etil alkol, metanol, alkollü içeceklerden olması durumunda verilecek ilgili duruma göre artırılarak verilecektir.⁷⁰

b. Eşyanın Gümrük Kapıları Dışından Ülkeye Sokulması

Eşyanın gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması hali 5607 s. KMK m. 3'ün ilk fıkrasının ikinci cümlesinde düzenlenmiş ve bu durumda cezanın üçte birinden yarısına kadar artırılacağı öngörülmüştür. Eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmadan gümrük kapılarından yurda sokulması halinde söz konusu suçun temel hali; gümrük kapıları dışından ithali yasak olmayan veya ithalat vergilerinden muaf olmayan eşyanın yurda sokulması durumunda ise nitelikli hali meydana gelecektir.

Kaçakçılık suçlarının ele alındığı bazı eserlerde, gümrük kapıları dışından ülkeye eşya sokma suçu ayrı bir suç olarak ele alınmaktadır.⁷¹ Yargıtay'da bu konuda gümrük kapıları dışından ülkeye eşya

⁶⁹ Şahin, s. 20 vd.

⁷⁰ Yurtcan (Kaçakçılık Şerhi), s. 24 vd.

⁷¹ Bkz. Kılıç, s. 204, Kocalar/Tosun/Yağcı, s. 53, Çıldır/Denizhan, s. 86. Bu hali bir nitelikli hal olarak gören yazarlar için bkz. Aydın, s. 118, Yurtcan (Kaçakçılık Şerhi), s. 24.

sokma suçunun, gümrük işlemlerine tabi olmadan ülkeye eşya sokma suçundan farklı bir suç olduğunu belirtmektedir.⁷² Bunun nedeni, mülga 4926 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (a) bendenin 1 ve 2 numaralı alt bentlerinde her iki fiilin ayrı suç olarak düzenlenmesi ve uygulamada da bunun teamül şeklini almasıdır. Ancak 5607 sayılı Kaçakçılık Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinin ilk fıkrası lafzi yorum metoduyla incelendiğinde artık gümrük kapıları dışından ülkeye eşya sokma eyleminin nitelikli hal olarak düzenlendiği söylenebilecektir. Bu düzenlemenin gerekçesi ise, gümrük kapıları dışından yurda eşya sokulması halinde, hem Gümrük Kanunu'nun amir hükmünün (m. 33) ihlal edilmiş olması hem de eşyanın gümrük işlemlerine tabi olma imkânının tamamen ortadan kalkmasıdır.⁷³ Ayrıca suçun işlendiği yerin değişmesi ile (gümrük kapıları dışından) maddi unsur olarak düzenlenen gümrük işlemlerine tabi tutmama şartı daha net olarak gerçekleşmektedir.⁷⁴ Bundan dolayı kanun koyucu bu nitelikli halin

⁷² "5607 sayılı Kanun'un 3/1. fıkrasının 1-cümlesinde, "eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etmek" hali suç olarak düzenlenmiştir. Bu suç tipinde 4458 sayılı Kanun'un 33 ve Gümrük Yönetmeliği'nin 72 maddelerinde öngörülen şekilde faaliyet gösteren gümrük bölgesi giriş çıkış ile gümrük işlemlerinin yapıldığı kapılar kullanılmasına rağmen eşyanın gümrük işlemleri yapılmaksızın Türkiye Cumhuriyeti gümrük bölgesinde serbest dolaşıma sokulması hali suç olarak düzenlenmiştir.

5607 sayılı Kanun'un 3/1. fıkrasının 2. cümlesinde ise, "eşyanın, belirlenen gümrük kapıları dışından Türkiye'ye ithal etmek" hali suç olarak düzenlenmiştir. Bu cümlede öngörülen suç tipinde, 4458 sayılı Kanun'un 33 ve Gümrük Yönetmeliği'nin 72.maddelerinde öngörülen şekilde faaliyet gösteren gümrük bölgesi giriş çıkış ile gümrük işlemlerinin yapıldığı kapılar dışından Türkiye'ye ithal edilmesi halinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.

Böylece Türkiye'nin gümrük kapıları kullanılarak ancak gümrük işlemi yapılmadan eşyanın yurda sokulması halinde 3/1-birinci cümlede düzenlenen suç, Türkiye'nin gümrük kapıları kullanılmayarak eşyanın yurda sokulması halinde ise, 3/1- 2. cümlesinde belirtilen suç oluşacaktır." 7. CD. E. 2013/6575 K. 2014/1917 T. 13.2.2014 www.kazancı.com (E.T. : 28.03.2105) Ayrıca, Ertuğrul bu hususta iki ayrı suç olarak düzenlenmesinin nedenini farklı müeyyidelere tabi tutulması ihtiyacından kaynaklandığını belirtmiştir. Metin Ertuğrul, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 3. Bası, Ankara, 2004, s. 51. Ancak artık böyle bir ihtiyacın kalmadığı her iki durumda da suç açısından öngörülen yaptırımın hapis ile birlikte adli para cezası olduğunu hatırlatmak isterim.

⁷³ "Gümrük kapısından kaçak eşya sokma halinde devletçe alınan tedbirlerle engellenmesi imkanı nedeniyle kaçağa konu malın yakalanama ihtimali varken, gümrük kapıları dışında fiilin işlenmesi durumunda böyle bir ihtimal bulunmamaktadır."

Kocalar/ Tosun/ Yağcı, s. 54.

⁷⁴ Bazı suçlar açısından suçun işlendiği yerin ve zamanın ağırlaştırıcı veya hafifletici nitelikli bir unsur olarak düzenlendiği görülmektedir. Bunun altında yatan neden, bu hallerin suçun icrasını kolaylaştırabileceği veya mağdurun direnme imkânını

gerçekleşmesi halinde verilecek cezayı suçun temel haline nazaran daha ağır belirlemiştir.⁷⁵

Gümrük işlemlerine tabi olmadan ülkeye eşya sokma suçunda vurguladığımız üzere, bir eşyanın ithal amacıyla ülkeye girebilmesi için 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 33. maddesinde düzenlenmiş olan prosedüre uygun olarak, gümrük kapıları ile önceden öngörülen belli yolları takip etmesi ve bir takım usullere uyması gerekmektedir. Ayrıca 5607 sayılı KMK m. 9/f. 3'e göre; "Gümrük bölgesine, Gümrük Kanunu gereğince belirlenen kapı ve yollardan başka yerlerden girmek, çıkmak veya geçmek yasaktır" hükmü ile bu hususu vurgulamıştır. İthal yasak olmayan veya ithalat vergilerinden muaf olmayan herhangi bir eşya ile gümrük mevzuatına aykırı olarak gümrük kapıları dışından eşyanın yurda sokulması halinde söz konusu suçun nitelikli halinin gerçekleştiğinden bahsedilecektir.

D. Suçun Manevi Unsuru

Suçun manevi unsuru, faille işlediği fiil arasındaki psikolojik (subjektif) bağ olarak tanımlanabilir.⁷⁶ Suçun maddi unsuru, dışa dönük iken manevi unsur içe ilişkindir ve failin sorumluluğunun belirlenmesinde zorunlu unsurdur. Bunun neticesinde, manevin unsurun bulunmadığı hallerde suçun varlığından da bahsedilemeyecektir. Manevi unsur ise kast ve taksir şeklinde ortaya çıkar. Diğer bir ifadeyle, kast ve taksir manevi unsur içerisinde ele alınmalıdır.

Suçun oluşabilmesi için aranan genel manevi unsur kasttır. Kast, TCK m.21'de bir kişinin suçun kanuni tanımındaki unsurları bilerek veya isteyerek gerçekleştirmesi olarak tanımlanmıştır. Bunun so-

azaltılabileceği düşüncesidir. Söz gelimi, yağma suçunun temel hali TCK m. 148'de düzenlenmiş ve yağmanın konutta veya işyerinde işlenmesi hali ise nitelikli hal olarak öngörülmüştür. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.316. Aynı düşünce 5607 s. KMK m.3/f.1 de düzenlenen gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından söylenebilir. Söz konusu suçun farklı bir yer olan gümrük kapıları dışında işlenmesi halinde hem suçun icrası kolaylaşmış olacak (çünkü eşya gümrük memurları tarafından kontrol edilme imkânı ortadan kalkacak) hem de eşya gümrük idaresi bilgisine hiç sunulmadığından devlet açısından daha büyük bir zarar gelme ihtimali ortaya çıkacaktır.

⁷⁵ Aslında yer alan fiillerin birbirinden bağımsız hareketler içerdiğini ve ayrı bir suç olarak kanunda düzenlemeleri gerektiği hususunda bkz. Aydın s. 121.

⁷⁶ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 318 vd. , Centel/Zafer/Çakmut, s.344, Özgenç, s. 229.

nucunda, failin kasıtlı hareket ettiğinden söz edebilmek için, maddi unsurları öngördüğü fiilin gerçekleşmesini de isteyecektir.⁷⁷ Kastın isteme unsurunun, ortaya çıkacak neticelere zorunlu olarak bağlı bulunmayan yan neticeler açısından olursa olsun şeklinde tezahür etmesi durumunda ise olası kasttan (dolus eventualis) bahsedilebilir.⁷⁸ İlke olarak kastla işlenebilen suçlar olası kastla da işlenebilir, meğerki suçun kanuni unsurunda “bilerek” ifadesine yer verilsin. Suçun taksirli halinin cezalandırılması ise istisnaidir, bu istisnanın kanunda açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Böyle bir durum olmaması durumunda suçun taksirli halinin cezalandırılmasından bahsedilemez.

Çalışmanın konusu olan gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından ise aranan manevi unsur kasttır.⁷⁹ Kanun koyucu bu suçun taksirli halinin cezalandırılacağını düzenlememiştir. Kast, bu suç bakımından eşyanın ithalat vergilerinden muaf olmadığını ve eşyanın bir takım işlemlere tabi tutulabileceğini bilme (öngörme); ancak buna rağmen gümrük işlemlerine tabi tutmadan yurda sokulmasını isteme şeklinde ortaya çıkacaktır.⁸⁰ Suçun temel hali bakımından, kastın ortaya konulduğunun anlaşılması açısından Rejim Beyannamesinin verilmesi önemlidir. Çünkü yukarıda da vurgulandığı üzere failin kaçığa konu eşyayı yurda sokma iradesi bu beyannamenin gümrük idaresine sunulması ile ortaya çıkmaktadır.⁸¹

Eşyayı gümrük idaresini sunan kişinin, beyannamede belirttiği malların cinsi, nevi ve miktarı bakımından bir eksiklik veya fazlalığın oluşması durumunda söz konusu mallar bakımından kaçınılmaz bir hataya düştüğünü (TCK m. 30/f. 4) ispatlaması durumunda cezalandırılmayacaktır.⁸²

⁷⁷ Batuhan Aktaş, “Kabahatler Kanununda Düzenlenen Kast, Taksir ve Hata Halleri Üzerine Bir İnceleme”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt:10, Sayı: 105, Mayıs 2015, s. 31.

⁷⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 331.

⁷⁹ Kılıç, s.101, Tokgöz, s.27. Mülga 4926 sayılı Kanun döneminde de suçun manevi unsuru kast olarak düzenlenmişti. Salih Kocalar/Ahsen Koç, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı/Gerekçeli, Ankara, 2003, s. 25.

⁸⁰ Erman, bu konuda ortaya çıkacak kastın, eşyanın gümrük iradesi işlemine kısmen veya tamamen tabi tutmamak böylece hiç veya eksik vergi ödemek suretiyle ithal etmeyi bilmek ve istemek olarak ortaya çıkacağını belirtmiştir. Erman, s.42.

⁸¹ Kılıç, bu konuda haklı olarak antrepo beyannamesinin verilmesinin kesin ithal arzusu göstermediğinden failin kaçakçılığa ilişkin kastının tam olarak saptanamayacağını vurgulamıştır. Kılıç, s. 102.

⁸² İthalatçı gümrük idaresine giriş beyannamesi verdikten sonra yapılacak gümrük

Suçun nitelikli halinin düzenlendiği 5607 sayılı KMK m.3/f.1 c.2 incelendiğinde ise, gümrük kapıları dışından yurda eşya sokulması durumunda herhangi bir beyanname verilme durumu olmadığı gibi bu hususta eşyanın gümrük idaresinin denetime sokulma imkânı da olmamaktadır. Bu nedenle, nitelikli hal için aranacak irade failin eşyanın gümrük işlemine tabi tutmamak için gümrük kapıları dışından yurda sokma istek ve iradesidir. Bir kişinin sınırı yanlışlıkla geçmesi durumunda, gümrük işlemine tabi tutulacak bir eşya taşıyıp taşımadığı ve asıl amacının bu eşyayı ülkeye sokma olup olmadığı, olayın kaçakçılık kanunu kapsamında değerlendirilmesi bakımından belirleyici olacaktır.

E. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

1. Teşebbüs

Her suçun ortaya çıkışı farklı bir süreci takip eder. Bu sebeple suçun morfolojik bir yapısı olduğundan bahsetmek mümkündür.⁸³ Bu yapısı gereği, suç, çeşitli aşamalardan geçer, söz gelimi bu aşamalar; düşünce aşaması, hazırlık hareketleri, icra hareketleri ve tamamlanma anı olarak sınıflandırılabilir. İşte tüm bu sürece *iter criminis* (suç yolu) denir.⁸⁴

Bahsedilen bu yolun failin elinde olmayan nedenlerle kesilmesi veya failin tüm çabasına rağmen arzu ettiği sonucun ortaya çıkmaması durumunda ise teşebbüs meydana gelmiş olur. TCK'nın 35. maddesi teşebbüsü halini; "*Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlaya-*

muayenesinde beyanname de belirttiği eşyanın fazla çıkması durumu ile karşı karşıya kalabilir. Bunu önlemek adına Gümrük Kanunu 63. maddesinde bu hususta beyanname de yer alan bilgilerin düzeltilmesine izin verileceğini düzenlemiştir. Henüz ithalatçı gümrük muayenesine eşya girmeden beyanname üzerinde değişiklik yapabilir. Hatta malın gümrük idaresi tarafından muayeneye alınmadan önce tartılması veya üzerinde ticari olmayacak miktarda numune alması ve una göre beyanname vermesi halinde artık gümrük muayenesinde oluşacak fazlalık açısından esaslı bir hataya düştüğünü kabul etmek gerekmektedir. Erman, s. 43.

⁸³ Bu yüzden suçun bir insan gibi doğduğu, yaşadığı ve öldüğü söylenebilir. Pervin A. İpekçioğlu, *Tük Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs*, Ankara, 2009, s. 19.

⁸⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 584.

maz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur” şeklinde düzenlemiştir.⁸⁵ Bu hükümden hareketle, teşebbüs kısaca kişinin elverişli hareketlerle başladığı suçu elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması veya arzu ettiği neticenin ortaya çıkmaması olarak tanımlanabilir.

Bunun neticesinde, teşebbüsün unsurları; 1) suç işleme kastı, 2) icra hareketlerine başlanması, 3) icra hareketleri neticeyi ortaya çıkaracak elverişli hareketlerden olması ve 4) neticenin fail dışında ortaya çıkan bir engel nedeniyle gerçekleşmemesi olarak gösterilebilir.⁸⁶

Kaçakçılık suçları açısından ise teşebbüs mülga Kanun olan 4926 sayılı Kanun’un “*Tanımlar*” başlıklı 2. maddesinin (b) bendinde; “*Kaçakçılık suçu işlemek amacıyla icra vasıtalarının hazırlanması, ancak failin kendi isteği dışında alınan engelleyici önlemler nedeni ile failin meydana gelmemesi*” şeklinde tanımlanmıştı.⁸⁷ 5237 sayılı TCK’ya uyum çalışmaları sırasında hazırlanan ve 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5607 sayılı KMK’da ise tanımlar başlığı altında teşebbüs tanımlanmamıştır. Bunun neticesinde TCK m. 35’de düzenlenen teşebbüsün unsurlarının kaçakçılık suçları açısından da aranacağı söylenebilir. Bu cihetle, kaçakçılık suçları açısından yukarıda öngörülen unsurlar aranacaktır.

Söz konusu suç açısından, Rejim Beyannamesini tescil ettirildikten sonra (ithal iradesi ortaya çıktıktan sonra) eşyaların, failin iradesi dışında gerçekleşen bir sebeple ülkeye girememesi durumunda suçun temel halinin teşebbüs aşamasında kaldığından söz edilebilecektir.^{88 89}

⁸⁵ 5237 sayılı Kanun’un bu düzenlemesi ile artık 765 sayılı eski Türk Ceza Kanununda (eTCK) yer alan eksik teşebbüs (e.TCK m. 61) ve tam teşebbüs (e.TCK m. 62) ayrımı ortadan kalkmıştır.

⁸⁶ Centel/Zafer/Çakmut, s. 442 vd. Doktrinde bu unsurların yanı sıra çeşitli unsurlar da belirtilmiştir. İpekçiöğlü, teşebbüsün unsurlarını teşebbüsün maddi unsurları (pozitif ve negatif) ve manevi unsurları olarak ikili bir ayırmda incelemiştir. İpekçiöğlü, s. 45-174.

⁸⁷ Yurtcan, s.18. Tokgöz, s. 29.

⁸⁸ Şahin, 28, Aydın, 121.

⁸⁹ Teşebbüsün başlama anı diğer bir ifadeyle failin icra hareketlerini yapmaya başladığı an ilgili suç açısından beyan yükümlülüğünün başladığı andır. Kişi daha gümrük işlemlerine tabi tutulmadan beyan yükümlülüğü başlamayacağı için bu durumda suçun icra hareketlerinin başladığından söz edemeyiz. Ne zaman ki, kaçığa konu eşya için gümrük işlemlerinin yapılması gereği hâsıl olur ve fail de bu işlemleri yapmama yönünde bir irade ortaya çıkar işte o vakit suçun icra hareketleri başlamıştır ancak bununla suç tamamlanmaz. Failin gümrük işlemlerine tabi tutmaktan kaçırıldığı eşyayı ülkeye sokması gerekmektedir. Bu nedenle daha kaçığa konu eşya ülkeye girmeden son kontroller esansında yakalanması durumunda

Suçun nitelikli hali olan gümrük kapıları dışından ülkeye eşya sokma durumunda ise hal ve olayın şartlarına göre failin ülkeye eşya sokma iradesi ortaya çıktıktan sonra Gümrük Bölgesine girmeden yakalanması halinde suçun teşebbüste kaldığından bahsedilecektir. Her iki durum açısından da 5607 s. KMK m. 3/f. 21 uyarınca suç tamamlanmış gibi cezaya hükmedilecektir.

5607 sayılı KMK m.3/f. 21; “Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır” hükmü ile kaçakçılık suçlarının teşebbüste kalması halinde dahi sanki tamamlanmış gibi cezalandırılacağını öngörmüş ve bu açıdan kaçakçılık suçlarını bir kalkışma suçu olarak düzenlemiştir.⁹⁰ Ancak kaçakçılık suçlarının bir kalkışma suçu olarak düzenlenmesinin mantığını anlamak mümkün değildir. Ekonomik suçlar kapsamında ele alınan Kaçakçılık suçlarına uygulanması gereken temel ilke “ekonomik suçta ekonomik ceza” ilkesidir. Bu ilkenin kaçakçılıkla mücadele konusunda yetersiz kaldığı ileri sürülüyor olsa dahi genel teşebbüs hükümlerinin neden uygulanmadığı açıklanamamaktadır. TCK m. 309 vd. düzenlenen “Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar” kalkışma suçları olarak düzenlenmiş ve teşebbüs halinde kalsa dahi suç tamamlanmış gibi cezalandırılacakları öngörülmüştür. Kaçakçılık suçları ile karşılaştırıldıklarında TCK m. 309 vd. düzenlenen suçların kamu düzenini ve toplumsal barış ortamını ne derece etkileyebileceğinin açıklığı karşısında, teşebbüste kalsalar dahi suç tamamlanmış gibi cezaya hükmedilmeleri bir dereceye kadar kabul edilebilir niteliktedir. Buna karşılık, koruduğu hukuki yarar devletin ekonomik giderlerinde yaşanacak kaybın önlenmesi ve iç - dış ekonomi politikalarının sağlıklı bir şekilde işlemesi olan kaçakçılık suçlarının kalkışma suçu olarak

suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. Nitekim bu hususta Yargıtay; “kaçırılacak hayvanlar, henüz güvenlik alanına girmeden sınıra 13-14 km uzaklıkta yakalandıklarına göre kaçakçılığa kalkışma hali oluşmamıştır” kararı ile de vurgulamıştır. (7 CD. E. 1976/1991, K. 1976/4287, T. 05.06.1976) Aydın, s. 122.

⁹⁰ Kalkışma suçları, tamamlanması öne alınmış suçlar olarak da adlandırılmıştır. Kanun koyucunun, kalkışma suçlarını düzenlemesindeki amaç hareketin tamamlanmamasına rağmen ortaya çıkacak zarar tehlikesini önleme arzusudur. İpekçiöğlü, s. 195. Kalkışma suçları, TCK da (m. 227, 309,311 vb.) ve diğer özel kanunlarda (6222 s. Kanun m. 11 vb.) istisnai olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kalkışma suçları için bkz. Bernd Heinrich, Ceza Hukuku Genel Kısım - 1 Cezalandırılabilirliğin Temel Esasları Tamamlanmış ve Teşebbüs Edilen Suçlarda Suçun Yapısı (Çeviren-Editör: Yener Ünver), Ankara, 2014, s. 465.

düzenlenmesi isabetli değildir.⁹¹ Kaçakçılık suçlarına, genel teşebbüs hükümlerinin uygulanması yerinde olacaktır.

Ayrıca ilgili suç açısından etkin pişmanlık hükümleri Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 5. maddesinde düzenlenmiştir. Bu kapsamda, 3. maddede tanımlanan suçlardan birine iştirak etmiş olan kişi; resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce kaçakçılık konusu eşyanın ve faillerinin yakalanmasına yardım etmesi durumunda cezalandırılmayacağı, keza kaçakçılık fiilinin bütünüyle ortaya çıkmasına yardım ettiği durumlarda cezasının üçte iki oranında indirileceği öngörülmüştür. Kişinin, 3. maddenin 7. fıkrası hariç herhangi bir kaçakçılık suçuna iştirak etmesine rağmen soruşturma evresi sona erinceye kadar suç konusu eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katını ödemesi halinde cezasında yarı oranında indirim yapılacağı da hüküm altına alınmıştır.

2. İştirak

Türk Ceza Kanunu'nda suçların esasen tek bir kişi ile işlenmesi yeterli görülmüş ve kanun koyucu suç tipinde birden fazla kişinin bir araya gelmesini zorunlu tutması istisna teşkil etmiştir.⁹² Diğer bir ifadeyle, genel ilke suçun tek faille işlenmesidir (bireysel suç). Birden fazla kişinin bir araya gelmesi ise bazı suçlar açısından; mağdurun direncini kırdığı veya suçun işlenmesini kolaylaştırdığı için ağırlaştırıcı hal (örneğin; yağma suçunun birden fazla kişi tarafından işlenmesi durumunda TCK m.148 değil, 149 uygulanacaktır) olarak düzenlenmiştir.

Bununla beraber, günümüzde suçun işlenmesini kolaylaştırma adına suçların birden fazla kişi tarafından işlenme eğilimi arttığı için iştirak (yani ortaklık etme) hükümlerinin yeniden düzenlenmesi gerekliliği doğmuştur. Nitekim eski 765 sayılı Kanundan (eTCK) farklı olarak, Türk Ceza Kanunu iştirak hükümlerini Faillik (müstakil, müşterek ve dolaylı faillik) ve Şeriklik (azmettirme ve yardım etme) olarak ikili bir ayrıma tabi tutmuştur.⁹³

⁹¹ Aynı yönde bkz. Tokgöz, s. 30.

⁹² Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun gerçekleşmesi için kanun koyucu 3 veya daha fazla kişinin bulunmasını aramıştır. (TCK m. 220)

⁹³ Eski Türk Ceza Kanunu döneminde, asli ve fer'i iştirak ayrımı kabul edilmişti. Asli iştirak ise, asli maddi iştirak ve asli manevi iştirak olmak üzere ikiye ayrılmış-

4926 sayılı mülga Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ise kaçakçılık suçlarının iştirak halinde işlenmesini ağırlaştırıcı hal olarak düzenlemiştir. Söz gelimi; 4926 s. Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 5. maddesinin 2. fıkrasında; *"Bu Kanunun suç saydığı fiillerin teşekkül halinde işlenmesi durumunda birinci fıkrada belirtilen cezaya ilaveten ilgili maddelerdeki cezalar bir kat artırılarak uygulanır"* denilerek, kaçakçılıkla iştirak etmek amacıyla aralarında önceden anlaşan iki veya daha fazla kişinin kaçakçılık suçlarını gerçekleştirmesi halini nitelikli hal olarak öngörmüştü. Keza, aynı maddenin 3. fıkrası kaçakçılık konusu suçların teşekkül oluşturmaksızın iki veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi halinde toplu kaçakçılığın oluşacağını belirtmiş ve bu durumda da verilecek cezada artırıma gitmişti. Teşekkül halinde işlenen kaçakçılık ile toplu halde işlenen kaçakçılık suçu arasında bulunan fark; teşekkül halinde faillerin devamlılık iradelerini taşımaları, toplu kaçakçılıkta ise aralarındaki anlaşmaya dayanarak tek bir kaçakçılık suçunu işlemeleridir.

2007 tarihli 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na uygun olarak hazırlanmasından dolayı, iştirak hükümlerinde de değişikliklere gitmiştir. Bunun neticesinde, teşekkül halinde işlenen kaçakçılık suçları ibaresini kaldırarak, genel nitelikli hal olarak, kaçakçılık suçlarının bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesini düzenlemiştir.⁹⁴ Bunun yanı sıra, aynı maddenin ikinci fıkrası kaçakçılık suçlarının toplu halde işlenmesi için örgüt niteliği taşımayan üç veya daha fazla kişinin bulunması gerektiğini belirterek, Türk Ceza Kanunu ile bir uyum yakalamıştır.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun iştirake ilişkin gösterdiği bir diğer özellik ise, Kanunun 4. maddesinin 6. fıkrası uyarınca kaçakçılık fiillerini önleme, izleme ve araştırma ile görevli kişilerin bu kanun kapsamında işlenen suçlara göz yumması durumunda müşte-

tı. Asli maddi iştirak, "fiili irtikâp etme" ve "doğrudan doğruya beraber işleme" şekillerini kapsarken; asli manevi iştirak ise bünyesinde "azmettirme" barındırıyordu. Fer'i iştirak halleri ise tek tek sayılmaktaydı. Artık yeni Kanunla bu ayrımlar kaldırılmış ve failin sorumluluk statüsüne göre cezayı belirleyen daha çağdaş bir sistem benimsenmiştir. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 620.

⁹⁴ Örgüt deyiminden ne anlaşılması gerektiği TCK m. 220'de düzenlenen "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma" suçunun gerekçesinde belirtilmiştir. Ayrıca bkz. dn. 11.

rek fail olarak sorumluluklarının belirlenecek olmasıdır. Kaçakçılık fiillerini önlemek ve araştırmakla yükümlü olan kişiler aynı Kanun'un 19. maddesinde; "*Mülkî amirler, Gümrük Müsteşarlığı personeli ile Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı personel, bu Kanunla yaptırım altına alınan fiilleri önleme, izleme ve araştırmakla yükümlüdür*" şeklinde belirlenmiştir. Bu madde uyarınca sayılan kişilerin kaçakçılık suçlarına katılımı yardım etme şeklinde de gerçekleşse bu özel hükümden dolayı artık müşterek fail olarak cezalandırılacaklardır.⁹⁵

Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından ise yukarıda değerlendirilen genel nitelikli haller uygulama alanı bulacaktır. Söz gelimi, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi, örgüt faaliyeti çerçevesinde veya örgüt idaresi olmayan üç veya daha fazla kişi tarafından toplu olarak işlenebilir. Ayrıca bu suça göz yuman ve 19. maddede sayılan kişiler müşterek fail olarak sorumlu olacaklardır.⁹⁶ Bu suçun nitelikli hali açısından da aynı hususlar geçerlidir.

3. İçtima

Suçların içtması konusunda Türk Ceza Kanunu'nda kabul edilen ilkelerden birisi; "*ne kadar fiil varsa o kadar suç, ne kadar suç varsa o kadar ceza vardır*" şeklinde ifade edilmektedir.⁹⁷ Ancak bu ilkenin de istisnaları mevcuttur. 5237 sayılı TCK, "*Suçların İçtması*" (TCK m. 42-44) başlı-

⁹⁵ Ayrıca ilgili suçun, suçları önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olan bu kişiler tarafından işlenmesi ağırlatıcı hal olarak düzenlenmiştir (KMK m.4/4). Bu hususta söz konusu nitelikli hali ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişiler gerçekleştirebilecektir. Suçun temel hali herkes tarafından ancak nitelikli hali belirli özellikleri sağlayan kişiler tarafından işlenebilen suçlara doktrinde "görünüşte özgü suçlar" denilmektedir. Aydın, s. 114.

⁹⁶ Bunun yanı sıra, 5607 sayılı KMK m. 5 hükmü uyarınca bu suça iştirak eden kişiler, resmi makamlar tarafından suç öğrenilmeden, fiili, diğer failleri ve kaçak eşyanın yerini mercilere haber vermesi ve bu bilgi doğrultusunda faillerin yakalanıp eşyanın bulunması durumunda faile ceza verilmeyecektir. Yetkili makamlar suçu öğrendikten sonra, gerekli bilgileri paylaşıp olayı aydınlatmalar hakkında ise cezanın üçte iki oranında indirileceği öngörülmüştür.

⁹⁷ Özgeç, s. 536. Eski Türk Ceza Kanununda farklı olarak artık suçların ve cezaların içtması ayrımı yeni kanunda yer almamaktadır. Yeni Türk Ceza Kanununda yalnızca suçların içtması düzenlenmiş, cezaların içtması Ceza ve Güvelik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun (CGTİHK) 99. maddesinde düzenlenmesi uygun görülmüştür. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 669.

ğı altında içtima hallerini düzenlemiştir. Bu hallerde kişi birden fazla suç işlemesi durumunda genel ilkeye göre hareket edilmeyecek adeta suçlar içtima hallerinin içerisinde eritilecektir. Söz gelimi, TCK m. 43 uyarınca bir kişinin, aynı suç işleme icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı suçu birden fazla kez işlemesi durumunda birden fazla ceza değil verilecek cezanın artırılacağı öngörülmüştür. Yine, TCK m.43/f. 2 ve m. 44'de fikri içtima halleri hüküm altına alınmış ve bu hallerin ortaya çıkması durumunda genel ilkenin aksine yalnızca cezaların artırılacağı veya daha ağır olan suçtan ceza verileceği düzenlenmiştir.⁹⁸

Kaçakçılık suçları açısından ise içtima hükümleri mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 24. maddesinde " *Bu Kanununun suç saydığı fiiller nedeniyle Türk Ceza Kanunu ve ceza öngören diğer kanunlarda yazılı cürümleri işleyenler hakkında içtima kuralları uygulanmaksızın her cürmün cezası ayrı ayrı hükmolunur*" düzenlenmişti. Bu hüküm ile genel ilkeye istisna getiren içtima kurallarının uygulanmasının önüne geçilmiş ve tek bir fülle hem kaçakçılık suçunun hem de diğer ceza kanunlarda yer alan suçların birinin oluşması durumunda her iki suçtan da cezalandırılacağı öngörülmüştü.⁹⁹ Ancak bu hüküm özellikle zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.¹⁰⁰

⁹⁸ TCK m. 43/f. 2 de bir kişinin tek bir fiille birden fazla kişiye karşı aynı suçu işlemesi durumu, öğretide aynı neviden fikri içtima olarak, m. 44 de ise bir kişinin tek bir fülle birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet vermesi farklı neviden fikri içtima olarak adlandırılmıştır. Özgenç, s. 560 vd., Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 693 vd.

⁹⁹ Bu hükmün müteselsil ve aynı kanun kapsamında kalan fikri içtima hükümlerine aykırı olmadığı konusunda bkz. Tokgöz, s. 33, Erman, 79. Ayrıca, Yargıtay bu konuda 1990 tarihinde verdiği bir kararda, " ... 1918 s. Kanununun 31. maddesinde kaçakçılık münasebetiyle TCK'nda yazılı sair bir cürüm işleyenler hakkında içtima kaidesi tatbik olunmaksızın her cürümün cezasının ayrı ayrı hükmolunacağı öngörülmüş olup, iddianameyle kaçakçılık suçundan dava açıldığı gözetilerek, bu suçtan dolayı yargılama yapıp sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, kamu davası açılmamış eylemden dolayı TCK'nun 426ncı maddesi uyarınca yazılı şekilde hüküm tesisi..." (7. CD. E. 1995/8663, K. 1995/ 9410, T. 27.11.1995) Erhan Günay, Kaçakçılık Davaları Usul ve Esasları, Genişletilmiş 2. Bası, Ankara, 2000, s. 90.

¹⁰⁰ Erman, bu konuda Yargıtay'ın verdiği bir kararı (7. CD. E. 1978/6276, K. 1978/7010 T. 27.11.1978) şu sözlerle haklı olarak eleştirmiştir: "Bu sebeptendir ki tatbikata yer etmiş olan ve kanununun içtihatla ilga edilmesi ve yargı organının kendisini adeta kanun koyucunun üstünde sayması neticesini doğuran gaip ve garip olduğu kadar da hukuk prensipleri bağdaması imkânsız görüşe katılmamaktayız. Gerçekten Yargıtay ihracatçısı aynı, ithalatçısı aynı, eşyanın cins ve nev'i aynı, geliş

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ise mülga 4926 sayılı Kanun'un aksine içtima hükmünü ayrı bir madde altında düzenlenmiştir. 5607 s. KMK m.4/ f. 5 uyarınca kaçakçılık suçlarının belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi durumunda TCK' da yer alan belgede sahtecilik suçundan ayrıca failin cezalandırılacağı öngörülmüştür.¹⁰¹ Bunun dışındaki içtima kuralları kaçakçılık suçları açısından da uygulama alanı bulacaktır.

Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından ise içtima halleri çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Söz konusu suçun aynı suç işleme icrası kapsamında birden fazla kez işlenmesi durumunda TCK m. 43'de yer alan zincirleme suç hükümleri uygulanacak ve tek bir ceza ağırlaştırılarak verilecektir.¹⁰² Örneğin, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmadan aynı suç işleme icrası kapsamında yurda farklı zamanlarda sokulmasında söz konusu suç açısından zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.¹⁰³ Bu konuda doğabilecek sorun, TCK m. 43'de yer alan değişik zamanlar ibaresinin hangi zamana kadar zincirlemeye olanak verdiğinin açık olmamasıdır.¹⁰⁴ Bu

tarihi aynı, nakil vasıtası aynı, gümrük kapısı aynı olsa dahi, birden fazla giriş beyannamesi ile ithal edilmek istenen eşya söz konusu olduğunda, müteselsil suç hükümlerinin tatbik edilemeyeceğine ve beyanname sayısınca suç bulunduğu karar vermiş hatta aynı malın birkaç seferde gümrüğe getirilip çekilmesi halinde, o kadar suç bulunduğu hükmetmiştir." Erman, s. 81.

¹⁰¹ Mülga 4926 sayılı Kanun'un "Sahte Belge Düzenleme" başlıklı 12. maddesi; "Gümrük idarelerinde işlem görmediği halde işlem görmüş gibi herhangi bir belge veya beyanname düzenleyenler veya bu suçları bilişim yoluyla işleyenler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun evrakta sahtekârlık ve bilişim alanındaki suçlarla ilgili hükümlerinde belirtilen cezalar bir kat artırılarak uygulanır" ibaresi ile belgede sahtecilik suçunun gümrük işlemine ilişkin düzenlenmesi durumunda TCK'da yer alan belgede sahtecilik suçlarındaki cezaların bir kat artırılacağı hüküm altına almıştır. Yurtcan, s. 60. Ancak 5607 sayılı Kanun'la böyle bir düzenlemeye yer verilememiştir.

¹⁰² Özellikle mağduru toplumu oluşturan herkesin olduğu suçlarda zincirleme suç hükümlerinin öncelikle uygulanması gerekmektedir. Bu konuda uygulamada yaşanacak tereddütün giderilmesi adına "mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır" cümlesi eklenerek giderilmeye çalışılmıştır. Özgenç, s. 552. Kaçakçılık suçları gibi gerçek kişilerin mağdur olamayacağı bu suç açısından da söz konusu hükmün uygulanacağını rahatlıkla belirtebiliriz.

¹⁰³ Kılıç bu konuda verdiği örnekte, gümrüğe getirilen birden fazla eşyanın parça parça sokulmasında ayrı suçların değil tek bir suçun oluşacağını haklı olarak belirtmiştir. Kılıç, s. 103. Bu durumda artık tek bir suç gerçekleşeceği için cezada artırım yapılmayacaktır.

¹⁰⁴ Bu konuya 2014 tarihli Ceza Genel Kurulunda değinilmiş ve şu ifadelerle yer verilmiştir: "Ceza Genel Kurulunun 14.01.2014 gün ve 384-2, 03.12.2013 gün ve

konuda failin hareketlerinin aynı suç işleme icrası kapsamında kalıp kalmadığı araştırılmalıdır.¹⁰⁵

Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokulması suçunu fikri içtima açısından da özellik gösterebilir. Failin tek bir hareketle

1475-577, 30.05.2006 gün ve 173-145, 08.07.2003 gün ve 189-207, 13.10.1998 gün ve 205-304, 20.03.1995 gün ve 48-68 ile 02.03.1987 gün ve 341-84 sayılı kararlarında "aynı suç işleme kararı" kavramından, kanunun aynı hükmünü birçok kez ihlal etme hususunda önceden kurulan bir plan, genel bir niyetin anlaşılması gerektiği, bu bağlamda failin suçu işlemeden önce bir plan yapmasının veya bu suça niyet etmesinin, fakat fiili bir defada yapmak yerine, kısımlara bölmeyi ve o surette gerçekleştirilmeyi daha uygun görmesinin, hareketinin önceki hareketinin devamı olmasının ve tüm hareketleri arasında subjektif bir bağlantı bulunmasının anlaşılması gerektiği kabul edilmiş, ilk eylemle ikinci eylem arasında makul sayılamayacak uzunca bir sürenin geçmesinin, sanığın aynı suç işleme kararıyla değil, çıkan fırsatlardan yararlanmak suretiyle suçu işlediğini gösterdiği belirtilmiştir... Suç kastından daha geniş bir anlamı içeren suç işleme kararı, suç kastından daha önce gelen genel bir karar ve niyeti ifade etmektedir. Önce suç işleme kararı verilmekte ve bundan sonra bu genel kararın icrası farklı zamanlardaki suçlarla gerçekleştirilmektedir. Kararın gerçekleştirilmesi için gerekli suçların her birinde ayrı suç kastları, bir başka deyişle bir suç için gerekli olan maddi ve manevi unsurlar ayrı ayrı yer almaktadır. Böylece suç işleme kararı denilen genel plân, niyet veya karar, zinciri oluşturan ve her biri birbirinden bağımsız olan suçları birbirine bağlayan ortak bir zemini oluşturur.

Suç işleme kararının yenilenip yenilenmediği, birden çok suçun aynı karara dayanıp dayanmadığı, aynı zamanda suçlar arasındaki süre ile de ilgilidir. İşlenen suçların arasında kısa zaman aralıklarının olması suç işleme kararında birlik olduğuna; uzun zaman aralıklarının olması ise suç işleme kararında birlik olmadığına karine teşkil edebilecektir. Yine de çeşitli suçlar arasında az veya çok uzun zaman aralığının var olması, bu suçların aynı suç işleme kararının etkisi altında işlendiğini ya da işlenmediğini her zaman göstermeyecektir. Diğer bir anlatımla, sürenin uzunluğu kararın yenilendiğini düşündürebileceği gibi, kısalığı da her zaman kararın yürürlükte olduğunu göstermeyebilecektir. Diğer taraftan, hukuki veya fiili kesintiler olduğunda farklı değerlendirmeler yapılması mümkündür. Ancak bu değerlendirme her olayda ayrı ayrı ve diğer şartlar da dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu nedenle, başlangıçta belirli bir süre geçince suç işleme kararı yenilenmiş ya da değişmiş olur demek, soyut ve delillerden kopuk bir değerlendirme olacaktır. Failin iç dünyasını ilgilendiren bu kararın varlığının her olayın özelliğine göre suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesindeki özellikler, fiillerin işlendikleri yer ve işlenme zamanı, fiiller arasında geçen süre, korunan değer ve yarar, hareketin yöneldiği maddi konunun niteliği, olayların oluşum ve gelişimi ile dış dünyaya yansıyan diğer tüm özellikler değerlendirilerek belirlenmesi gerekecektir.

Görüldüğü üzere, zincirleme suçun oluşumu için işlenen suçlar arasında ne kadar zaman geçmesi gerektiği konusunda genel ve mutlak bir kural koymak mümkün olmadığından, hangi süre içerisinde işlenirse işlensin, işlenen suç başlangıçtaki genel niyete veya suç işleme konusundaki tek karara dayanıyor ise zincirleme suç hükümleri uygulanacak, ancak işlenen suç failin yeni bir suç işleme kararına dayanıyorsa artık zincirleme suç söz konusu olmayacaktır..." YCGK E. 2013/7-591, K.2014/171, T. 08.04.2014 <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2013-7-591.htm> (Erişim Tarihi:15.04.2015).

¹⁰⁵ Çilesiz, 96.

ithali yasak olan bir eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye sokması halinde, tek bir fiille kanunda düzenlenen birden fazla suçun ihlal edilmesi gündeme geleceğinden farklı nev’iden fikri içtima kuralları uygulanacaktır. Bunun neticesinde ithali yasak eşyayı gümrük işlemlerine tabi olmadan yurda sokan kişi açısından en ağır ceza olan 5607 s. KMK m.3/f. 7’de düzenlenen ithali yasak eşyayı yurda sokma suçundan ceza verilecektir. Suçun nitelikli hali olan gümrük kapıları dışından yurda eşya sokulması suçu açısından da belirttiğimiz içtima halleri uygulama alanı bulacaktır.¹⁰⁶

Bunun yanı sıra, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokulması suçunun örgüt faaliyeti çerçevesine işlenmesi durumunda failer hem ilgili suç açısından hem de TCK’nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan cezalandırılmaları gerekecektir. Keza, ilgili suç işlenirken ayrıca gümrük kanunda düzenlenen kabahatlerden birinin işlenmesi durumunda 5326 sayılı Kabahatler Kanununun içtimaî düzenleyen 15. maddesinin 3. fıkrası uyarınca failer yalnızca işledikleri suçlar açısından sorumlu olacaklardır.¹⁰⁷

F. Yaptırım

4926 sayılı mülga Kanun’da söz konusu suç açısından öngörülen ceza, Kanun’un 4. maddesinin 2. fıkrasında eşyanın gümrüklenmiş değerinin üç katından az, altı katından fazla olmamak üzere ağır para cezası uygulanacağı düzenlenmişti. Eşyanın gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması durumunda ise eşyanın gümrüklenmiş değerinin üç katından az altı katından fazla olmamak üzere ağır para cezasına hükmedileceği, değer in fahiş olması durumunda ise 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve eşyanın gümrüklenmiş değerinin üç katından az, altı katından fazla olmayacağı öngörülmüştü.¹⁰⁸

5607 sayılı Kaçaklıkla Mücadele Kanunu ise Türk Ceza Kanunu ile uyumlu olmak adına hafif – ağır para cezası ayırımına son vermiş ve

¹⁰⁶ Aydın, s. 110. Ayrıca failin kaçığa konu eşyayı gümrükten geçirebilmek için gümrük memurlarına rüşvet vermesi durumunda ayrıca rüşvet suçundan da cezai sorumluluğuna gidilecektir.

¹⁰⁷ Hamide Zafer/Gülfem Pamuk/Kerim Çakır, Gerekeçeli – Açıklamalı – İçtihatlı Kabahatler Kanunu, İstanbul, Ağustos, 2014, s. 14.

¹⁰⁸ Yurtcan, s. 33 vd., Tokgöz, s. 39

bunları adli para cezası olarak düzenlemiştir. Nitekim gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokulması durumunda fail veya failer hakkında, kanunda 1 yıldan 5 yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.¹⁰⁹ Kaçağa konu eşyanın gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde ise verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılacağı kanunda belirtilmiştir.

Bunun yanı sıra, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca yukarıda da belirttiğimiz gibi gümrük işlemlerine tabi tutulmadan ülkeye eşya sokulması suçunun konusunun akaryakıt, tütün veya tütün mamulleri ile etil alkol, metanol, alkollü içecekler olması durumunda verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılacaktır. Keza, suçun konusunun fahiş olması durumunda da kanun koyucu cezanın yarısından bir katına kadar artırılacağını düzenlemiştir.¹¹⁰

5607 sayılı KMK, müsadere konusunu, 13. maddesinde; *"Bu Kanunda tanımlanan suçlarla ilgili olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsadereğine ilişkin hükümleri uygulanır. Ancak kaçak eşya taşımada bilerek kullanılan veya kullanılmaya teşebbüs edilen her türlü taşıma aracının müsadere edilebilmesi için aşağıdaki koşullardan birinin gerçekleşmesi gerekir:*

a) Kaçak eşyanın, suçun işlenmesini kolaylaştıracak veya fiilin ortaya çıkmasını engelleyecek şekilde özel olarak hazırlanmış gizli tertibat içerisinde saklanmış veya taşınmış olması.

b) Kaçak eşyanın, taşıma aracı yüküne göre miktar veya hacim bakımından tamamını veya ağırlıklı bölümünü oluşturması veya naklinin, bu aracın kullanılmasını gerekli kılması.

¹⁰⁹ Adli para cezası hususunda Türk Caza Kanunu'nun 52.maddesinin ilk fıkrasında yedi yüz otuz günden fazla olamayacağı belirtilse de hem Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun özel kanun niteliğinde olması hem de ilgili maddede (TCK m. 52) aksine hükmün bulunmaması koşulunun getirilmesi karşısında KMK m. 3/1'de öngörülen adli para cezası hukuka aykırılık teşkil etmeyecektir. Yurtcan (Kaçakçılık Şerhi) , s. 25.

¹¹⁰ Bu konuda, fahiş fiyatın kim tarafından tespit edileceği ve hangi fiyatın fahiş olarak değer göreceği belirtilmemiştir. Tokgöz, bu hususta malın değeri üzerinden ikramiye alacak gümrük görevlerinin malın değerini artırma ihtimallerinin olabileceğini belirtmiştir. Tokgöz, s. 38. Fahiş fiyat konusunda 1990 ile 1997 yılları arası Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin uygulamasına bakmak için bkz. Günay, s. 72.

c) *Taşıma aracındaki kaçak eşyanın, Türkiye'ye girmesi veya Türkiye'den çıkması yasak veya toplum veya çevre sağlığı açısından zararlı maddelerden olması* şeklinde hüküm altına almıştır. Buna göre kaçağa konu eşya açısından TCK m. 54. ve 55. maddelerde düzenlenen genel müsadere uygulama alanı bulacak, kaçak eşya taşınmasında kullanılan araç için ise yukarıda öngörülen seçimlik hallerden birinin gerçekleşmesi yeterli olacaktır. Etkin pişmanlık nedeniyle fail hakkında cezaya hükmolunamaması veya kamu davasının düşmesine karar verilmesi durumunda kaçağa konu eşya hakkında müsadere hükümleri uygulanmaya devam edecektir. Buna karşılık, eşyanın taşındığı araç açısından böyle bir istisna öngörülmediğinden bu hallerde taşıtın sahibine iadesine karar verilebilir. Müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere el konulmadığı durumlarda, bunların karşılığı öngörülen değerlerin müsaderesine hükmedilir.

SONUÇ

Çalışmada, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçunun yanı sıra, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu üzerine yapılan değişiklikler ile kaçakçılık suçlarının benzer diğer suçlardan farkları ayrıca ele alınmıştır. Bu kapsamda, 2013 tarihli 6455 sayılı Kanun ile 2014 tarihli 6545 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler göz önünde bulundurulmuş ve güncel kanun metni üzerinden söz konusu suç incelenmiştir. Bunun yanı sıra, 6136 sayılı Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun'da yer alan "*Silah Kaçakçılığı*" ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 188. maddesinde düzenlenen "*Uyuşturucu Veya Uyarıcı Madde İmal Ve Ticareti*" suçları hakkında Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun uygulama alanı bulmayacağını hatırlatmak isterim.

Çalışmanın ana konusunu oluşturan, gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu 5607 sayılı KMK m.3'ün ilk fıkrasında düzenlenmiştir. 6455 sayılı Kanunla ilgili madde metninde yer alan "ithal eme" ibaresi değiştirilmiş, bunun yerine "ülkeye sokma" ifadesi tercih edilmiştir. Bu değişikliğin söz konusu suç açısından daha yerinde olduğu inancını taşımaktayım.

Gümrük Kanunu'nun amir hükmü olan 33. maddesi uyarınca ithal amacıyla gümrük kapılarına getirilen her eşyanın belli gümrük kapı-

larından belli usullere uygun olarak yurda sokulması gerekmektedir. Bu konuda söz konusu suçun tamamlanma anı bakımından doğan tartışmaya tekrar değinmekte fayda vardır. Bir eşya geçici depo yerinde beklerken gümrük idaresine verilen özet beyanda eksiklik olması durumunda kaçakçılık suçunun oluştuğundan kanaatimce bahsedilemeyecektir. Bunun nedeni, eşya hakkında ithal amacının diğer bir deyişle Türkiye de serbest dolaşıma sokulma iradesinin henüz ortaya çıkmamış olmasıdır. Eşya hakkında rejim beyannamesinin tescil edilip gümrük idaresince onaylandıktan sonra beyannamede yer almayan malların ülkeye sokulması durumunda ancak suç tamamlanmış olacaktır.

Suçun faili, Türk Ceza Kanunu'na uygun olarak ancak gerçek kişilerdir. Buna karşılık, 5607 sayılı KMK'nın 4. maddesinin 3. fıkrası uyarınca kaçakçılık suçunun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde veya onun yararına işlenmesi halinde ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanacağı öngörülmüştür. Suçun mağduru ise toplumu oluşturan herkestir. Gerçek kişiler açısından bu suçun mağduru olabilmeleri mümkün değildir. Yargıtay'ın kaçakçılık suçları üzerine ihtisas yapan 7. Ceza Dairesi de bu hususta suçtan zarar gören olarak gümrük idaresinin devleti temsilen davaya katılabileceğine ilişkin verdiği kararlar bu hususu destekler niteliktedir.

Suçun konusunu, ithalat vergilerinden muaf olmayan eşya oluşturmaktadır. Kaçağa konu eşyanın ithalat vergilerinden muaf olması durumunda ilgili kaçakçılık suçu değil, Gümrük Kanunu'nun 239. maddesinde düzenlenen kabahat oluşacaktır. Bunun yanı sıra, suçun konusu eşyanın ithali yasak olan eşyalardan olması durumunda 5607 sayılı KMK'nın 3. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenen ithali yasak eşyanın ülkeye sokulması suçundan da bahsedilecek, fikri içtima kuralları uyarınca fail cezası daha ağır olan ithali yasak eşyanın ülkeye sokulmasından cezalandırılacaktır. Ayrıca hareketin yöneldiği konu bakımından gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçunun, devletin gümrük vergilerini tam olarak alamaması nedeniyle zarar suçu, aynı zamanda ülkeye kaçak olarak giren eşyanın iç ekonomi de yaratacağı zarar tehdidi nedeniyle soyut tehlike suçu olarak düzenlendiği kanaatini taşımaktayım.

Gümrük kapıları dışından ülkeye kaçak eşya sokulması hali ise, 5607 s. KMK'nın 3. maddesinin ilk fıkrasının ikinci cümlesinde suçun temel haline nazaran nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Yargıtay'ın bu konuda farklı kanaat taşımasına rağmen; her iki hareket incelendiğinde, ikisinin de temel noktasının eşyayı gümrük işlemine tabi tutmadan yurda sokulması olduğu görülmektedir. Her iki ihlal açısından da korunan hukuki değer aynı olmakla birlikte gümrük kapıları dışından yurda eşya sokulmasında suçun işlendiği yer ve suçun haksızlık içeriği değişmektedir. Diğer bir deyişle, gümrük kapıları dışından eşya sokulmasında, kaçağa konu eşyanın gümrük idaresinin kontrolünden tamamen kaçırılmak istendiği ve failin yakalanma ihtimalini azaltarak fiilin daha ağır bir haksızlık içerdiği söylenebilecektir. Bunun sonucunda, gümrük kapıları dışından yurda eşya sokulması halinde kaçağa konu eşyanın gümrük işlemlerine ve gümrük idaresinin denetimine tabi olmayacağı net bir şekilde ortaya koyan fail açısından cezanın suçun temel şekline göre belirlenip daha sonra üçte birinden yarısına kadar artırılacağı düzenlenmiştir.

Genel nitelikli haller ise 5607 s. KMK'nın 4. maddesinde sayılmıştır. Suçun bir örgüt faaliyeti çerçevesinde veya bir suç işleme kararının icrası kapsamında üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi hallerinde cezaların artırılacağı öngörülmüştür. Bunların yanı sıra, kaçağa konu eşyanın değerinin fahiş olması veya konusunun akaryakıt, tütün veya tütün ürünleri ile etil alkol, metanol ve alkollü içecekler olması durumunda cezaların temel şekline nazaran artırılarak hükmedileceği belirtilmiştir.

Özel görünüş şekilleri açısından, söz konusu suç teşebbüse elverişli bir suçtur. Bahsettiğimiz üzere, rejim beyannamesinin tescil edilip onaylanmasına rağmen eşyaların failin elinde olmayan bir sebeple ülkeye sokulamaması durumunda, yine gümrük kapıları dışında ülkeye eşya sokulması halinde failin hudutta vb. bir yerde eylemine elinde olmayan sebeplerle devam edememesi durumunda teşebbüsten bahsedilecektir. Burada özellik arz eden husus, 5607 sayılı KMK m. 21 hükmü uyarınca kaçakçılık suçlarının teşebbüste kalmış olsalar bile tamamlanmış gibi cezalandırılacakları düzenlemesidir. Böyle bir hükmün yerinde olmadığı ve TCK m. 35'de yer alan genel teşebbüs hükümlerinin uygulanmasının daha yerinde olacağını savunmaktayım.

İçtima halleri açısından ise 5607 s. KMK m. 4/f. 5 uyarınca bu suçların yanında resmi belgede sahtecilik suçunun işlenmesi durumunda ayrıca ondan dolayı da cezaya hükmedileceği öngörülmüştür. Bunun yanı sıra, fail kaçakçılık suçunu aynı suç işleme icrası kapsamında değişik zamanlarda gerçekleştirmesi halinde TCK m. 43'de yer alan zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Bu hususta makalede değinilen Ceza Genel Kurul kararına dikkat edilmelidir.

Son olarak, suç açısından öngörülen yaptırım bir yıl ile beş yıl arası düzenlenmiş ve bunun yanında onbin Türk Lirası adli para cezası öngörülmüştür. Kaçakçılık konusu eşyanın müsadere konusunda Türk Ceza Kanunu'nun 54 ve 55. maddelerinde düzenlenen müsadere hükümleri, kaçak eşyayı taşıyan araç açısından ise KMK m. 13 hükmü uygulama alanı bulacaktır.

Kaynakça

- Aktaş Batuhan, "Kabahatler Kanununda Düzenlenen Kast, Taksir ve Hata Halleri Üzerine Bir İnceleme", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt:10, Sayı: 105, Mayıs 2015.
- Aydın Murat, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları (Doktora Tezi), Konya, 2011.
- Artuk E. Mehmet/Gökçen Ahmet/Yenidünya A. Caner, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 11. Bası, Ankara, 2011.
- Artuk E. Mehmet/Gökçen Ahmet/Yenidünya A. Caner, *Gerekçeli Ceza Kanunları*, 13. Bası, Ankara, 2012.
- Artuk E. Mehmet/Gökçen Ahmet/Yenidünya A. Caner, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Yeniden Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Ankara, 2011.
- Aslan M. Yasin, "Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 68, Sayı: 2010/2.
- Centel Nur/Zafer Hamide/Çakmut Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 7. Bası, İstanbul, 2011.
- Çıldır Şentürk/Denizhan Hüseyin, *Açıklamalı - İctihatlı 6455 ve 6545 sayılı Yasalar İle Değişik 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu*, 2. Bası, Ankara, 2015.
- Çilesiz Seyfettin, *6455 Ve 6545 Sayılı Kanunlarla Değişik 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı, Gözden Geçirilmiş 3. Bası*, Ankara, 2015.
- Danışman Mustafa, *Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kaçak Petrol ve Ulusal Marker*, Güncelleştirilmiş ve Geliştirilmiş, 3. Bası, Ankara, 2014.
- Deda Necip, *Kaçakçılık Kanunu Açıklaması*, Ankara, 1986.

- “Ekonomik Suçlar ve Ceza Kanunu Ön Tasarısı Sempozyumu”, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 1987-19, İstanbul, 1987.
- Erman Sahir, Kaçakçılık Suçları - Ek 1 1982-1983, İstanbul, 1984.
- Erman Sahir, Ticari Ceza Hukuku Cilt IV - Kaçakçılık Suçları, İstanbul, 1981.
- Ertuğrul Metin, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 3. Bası, Ankara, 2004.
- Günay Erhan, Kaçakçılık Davaları Usul ve Esasları, Genişletilmiş 2. Bası, Ankara, 2000.
- Heinrich Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım - 1 Cezalandırılabilirliğin Temel Esasları Tamamlanmış ve Teşebbüs Edilen Suçlarda Suçun Yapısı (Çeviren-Editör: Yener Ünver), Ankara, 2014.
- İçel Kayıhan, “Sermaye Piyasası Kurulunun Tebliğlerine Aykırılık Suçu”, İHFM., C. LVI, Sayı:1-4, 1998.
- İpekçioğlu A. Pervin, Tük Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs, Ankara, 2009.
- Kılıç Kaptan, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu - Açıklamalı, Ankara, 2007.
- Kılıç Kaptan, Kaçakçılık Suçları - Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıkları Çözüm Yolları, İzmir, 2013.
- Kızılot Şükrü/Kızılot Zuhale, Kaçakçılık Suçları ve Naylon Fatura İhtilafları, Ankara, 2011.
- Kocalar Salih/Tosun Kerim/Yağcı Ali, Açıklamalı - İçtihatlı - Gerekçeli 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Ankara, 2007.
- Kocalar Salih/Koç Ahsen, 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı/ Gerekçeli, Ankara, 2003.
- Özgenç İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden geçirilmiş ve Yenilenmiş 9. Bası, Ankara, 2013.
- Şahin Dilara, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’ndaki İthalat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatleri (Yüksek Lisan Tezi), İstanbul, 2011.
- Tokgöz Muhammet, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçaklığı Suçları (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2005.
- Yaşar Mustafa, “Dünya Gümrük Örgütüne Benimsenen Kaçakçılık Tanımı”, *Gümrük Dergisi*, Sayı:42, 2010.
- Yurtcan Erdener, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, İstanbul, 2004.
- Yurtcan Erdener, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, Şubat 2015 itibariyle Güncelleştirilmiş 4. Bası, Ankara, 2015.
- Zafer Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler - TCK m. 1-75, 3. Bası, İstanbul, 2013.
- Zafer Hamide/Pamuk Gülfem/Çakır Kerim, Gerekçeli - Açıklamalı - İçtihatlı Kabahatler Kanunu, İstanbul, Ağustos, 2014.

İnternet Kaynakları

- http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55d8a0773f2ba3.81428711
- http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_7_3.php#axzz3jXfj1nWr

https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/R%2881%2912%20on%20economic%20crime_EN.pdf

<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1275m.htm>

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>

www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4458.doc

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.13472&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>

<http://legalbank.net/belge/y-7-cd-e-1995-762-k-1995-2488-t-21-03-1995-g-220-mr-220-k-muayenesine-tabi-tutulmadan-ithale-tesebb-/364055/>

<http://legalbank.net/belge/y-7-cd-e-1994-4579-k-1994-6289-t-02-06-1994-g-220-mr-220-k-muamelesini-uygulamadan-ithale-tesebb-220/364032/>

<http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2010-2/2010-2-aslan.pdf>

<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023003839/1023003409>

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/cgk-2013-7-591.htm>